

สมมุติที่เป็นจริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรม เราไม่มีธรรมะอย่างนี้ฟังกันหรอก ธรรมะที่
เป็นตามข้อเท็จจริงนะ ธรรมะที่เหนือธรรมชาติ ธรรมะที่รอดพ้นออกไป วิญญู วิญญู
วิญวน กิเลสวิญญู กรรมวิญญู วิปากวิญญู มีกิเลส มีตัวกระตุ้น มีการกระทำเห็นใหม่ ถึงมี
กรรม มีการกระทำ นี่ผลของมันไง ผลของมัน กิเลสวิญญู กรรมวิญญู วิปากวิญญู

วิญญู วิญญูเห็นใหม่ มีมรรค มรรคคือมรรค ๘ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าวางไว้ มีกรรม มีมรรค มีการกระทำ มีวิปากเหมือนกัน แต่วิปากเห็น
ใหม่ พระโศคาบัน อะไรเป็นตัวรองรับ สิ่งนี้เป็นวิญญู วิญญูคือไม่มีต้นไม่มี
ปลาย แล้วพระโศคาบัน มีอะไรไปรองรับว่าไม่เวียนไปในวิญญูอีกแล้ว หมุนมีตายมี
เกิดเหมือนกัน ตายเกิดอีก ๗ ชาติเท่านั้น ตายเกิดอีก ๗ ชาติ เห็นใหม่อีก ๓ ชาติ แล้ว
พูดถึงถ้าเป็นสภิกขา อนาคาขึ้นไป จะไม่เกิดในวิญญู เป็นวิญญู แล้ววิญญู วิญญูมัน
มาอย่างไร

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เราจะไม่มีธรรมะอย่างนี้ได้ศึกษา
หรอก มันศึกษาด้วยการกระทำของเรา ด้วยความคิดของเรา มันก็เป็นตรรกะ ถ้าไม่มี
ศาสนานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนวิชาการมาจากใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออก
แสวงหามะ ด้วยบุญกุศลได้สร้างมาเป็นพระโพธิสัตว์เห็นใหม่ การกระทำ จิตหนึ่ง ทำ
ดีทำชั่วสิ่งต่างๆ มันสะสมลงที่จิต จิตนี้ไม่มีวันตาย จิตคงที่ของมัน แต่มันเวียนตาย
เวียนเกิดในวิญญู จิตมันไม่เคยตาย แต่มันเวียนตายเวียนเกิดในวิญญูเห็นใหม่ มันเป็น
วิญญู วิญวนเป็นที่อยู่ของจิต จิตเสวยภพใด ชาติใด อยู่ในสถานที่ใด

บุพเพนิวาสานุสติญาณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป ย้อนอดีตชาติไปไม่มีที่สิ้นสุดเห็นใหม่ จุติปปาทญาณเนี่ยสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่จิตยังไม่ขับเคลื่อนยังไม่จบสิ้นขบวนการ มันต้องมีการเกิดตลอดไป อาสวักขยญาณ ทำให้มันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรม วางธรรมไว้ แล้วพวกเรานี้เกิดมาพบพุทธศาสนา ชูมือเปิบไป สมมุติมันทำลายตัวเองนะ สมมุตินี้มันทำลายตัวเองมันเป็นสมมุติ เรานี้เป็นสมมุติใช้ใหม่ สมมุติทำลายตัวเอง จริงตามสมมุติเห็นใหม่ สมมุติทำลายตัวเอง

ถ้าคนที่ไม่สนใจในศาสนา คนที่ไม่สนใจในศาสนานะ เขาเกิดมาเห็นใหม่ เขาบอกเกิดมามีชาติเดียวตายแล้วสูญ เกิดมาก็เป็นธรรมชาติ ตายแล้วก็สูญกันไป หมดสิ้นขบวนการของมันเห็นใหม่ นี่สมมุติมันทำลายตัวมันเอง ทำลายชีวิต ทำลายโอกาสของมันเอง สมมุติมันทำลายตัวเองนะ คุณดูทางวัตถุธาตุสิ มีสิ่งใดแล้วมันคงที่ สิ่งใดที่เราสร้างขึ้นมาแล้วมันจะอยู่ตลอดไป มันเป็นไปได้ไหม มันไม่มีหรอก มันไม่มีสิ่งใดอยู่ได้คงที่หรอก มันทำลายตัวเองทั้งนั้นนะ แต่มันทำลายตัวเองด้วยวัตถุ ด้วยสสาร ด้วยธรรมชาติของมัน

แต่เราเกิดมาเป็นชีวิตนะ สมมุติเหมือนกัน มันจริงตามสมมุตินะ สมมุติที่เป็นจริง สมมุติที่เป็นกิเลส สมมุติที่มันทำลายตัวมันเอง แต่มันก็มีผลรองรับนะ มันมีผลรองรับเพราะอะไร มีผลรองรับเพราะมันมีจิต มันมีจิตมีการกระทำนะ การกระทำทั้งหมดทำมาจากใคร ถ้าเราไม่มีเจตนา ไม่มีมโนกรรม ไม่มีความคิด ไม่มีเจตนา มันทำออกมาไม่ได้หรอก คำพูดคำจาทั้งหมด กิริยาอาการเคลื่อนไหวทั้งหมด ความคิดทั้งหมด มันมาจากจิตทั้งนั้นนะ

ถ้าจิตไม่มีที่ ไม่มีพลังงานตัวนี้ทุกอย่างชีวิตไม่มี ชีวิตมันเป็นไปได้ไม่ได้ ชีวิตที่เป็นไปได้นี้มันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากกรรม ในเมื่อจิตมันมีอยู่ จิตมีการกระทำอยู่ มีการเคลื่อนไหวอยู่ มันต้องเกิดต้องตายเป็นธรรมดาเห็นใหม่ มันเกิดมันตายเป็นธรรมดาของมัน ถ้ามันไม่มีศาสนา นี่พระโพธิสัตว์ที่ศาสนายังไม่เกิดก็มีสภาวะแบบนี้วิภูวนๆ ของมันมีอยู่ของมันเป็นอย่างนี้มาตลอด

แต่ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เราจะมารู้จักสิ่งนี้ได้
อย่างไร ถ้าไม่รู้จักสิ่งนี้เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาครั้งก่อนอยู่ ๖ ปี
ไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธินั้นก็บอกว่าเป็นศาสดาทั้งนั้น คุณ คุณัญชัยเห็นใหม่
นั่นก็ไม่ใช่ สรรพสิ่งก็ไม่ใช่ ไหนไม่ใช่คืออะไร ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่
ไม่ใช่ทั้งนั้นนะ ไม่ใช่แล้วสิ้นสุดที่ไหน มันสิ้นสุดที่ไหนเห็นใหม่ นี่สมมุติใจ สมมุติ
มันทำลายตัวมันเอง มันทำลายโอกาสของมันเอง ถ้ามันไม่มีสังขาร ไม่มีธรรมของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะมาสมมุติกัน

ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาพบพุทธศาสนา ศาสนาสอนเห็นใหม่ ศาสนาสอนถึง
กรรมดี กรรมชั่ว ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว สังขารเห็นใหม่ นี่สมมุติบัญญัติ พอบัญญัติ
จริงตามสมมุติ บัญญัติก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่มันจริง มันเป็นความจริงอย่างนั้นจริงๆ
พระพุทธเจ้าได้พิสูจน์มาแล้ว เหตุที่จะเกิดที่จะเป็นไป เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าเวลาตรัสธรรมขึ้นมา ย้อนอดีตชาติไป ย้อนไปในอดีตชาติ เพราะเหตุใดถึงมา
เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะได้สร้างสิ่งใดมา เพราะทำสิ่งใดมา ถึง
ได้ผลออกมาเป็นอย่างนี้ ได้ทำสิ่งใดมานะ ได้ทำสิ่งใดมา

แล้วพอมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนี้ ถ้าเจ้าชายสิทธัตถะไม่ได้ออกแสวงหา
พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาได้อย่างไร พระพุทธเจ้าไม่ได้เกิดขึ้นมาจากการกระทำที่ทำมาแล้ว
มันจะเป็นพระพุทธเจ้าโดยอัตโนมัติ ไม่มี ขนาดทำสร้างบุญกุศลมาขนาดไหนเห็น
ใหม่ แต่เวลาออกจากราชวังมา ๖ ปีเนี่ย ๖ ปีที่คั่นคว้านี้ นั่นมันเกิดจากอะไร สิ่งที่เกิด
การกระทำสิ่งที่เกิดขึ้นมานะ นั่นนะลงทุนลงแรงขนาดไหนทรมาณตนขนาดไหน
เพราะต้องการพิสูจน์ตรวจสอบ เพราะเกิดมาด้วยกิเลสทั้งนั้นเห็นใหม่ ทำดีทำชั่วผล
ของมัน ถึงมันจะทำลายตัวมันเอง สมมุติจะทำลายตัวมันเอง ทำลายเพราะสิ่งนั้นมันยัง
ไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

เวลาเราเกิดมาพบพุทธศาสนาเห็นใหม่ คุณเทวดาเขาอวยพรกันสิ ขอให้เราเกิดมา
พบพุทธศาสนา แล้วได้ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ ขอให้ได้เกิดเป็นมนุษย์เกิดแล้วพบ
พุทธศาสนา แล้วจะได้มีโอกาสประพฤติปฏิบัติ แล้วเทวดา อินทร์ พรหมในวิญญูะไม่
พบพุทธศาสนาหรือ เขาก็พบเหมือนกัน ในบทสวดมนต์ทำวัตรเห็นใหม่ สดุดา เทว
มนุสสถาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นอาจารย์ของเทวดา ของพรหม ของทุก

อย่าง เนี่ยเกิดเป็นสถานะไหน ถ้าเกิดในยุคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็พบศาสนาเหมือนกัน แต่มีการกระทำขนาดไหน เพราะอะไร เพราะเวลาเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม นี่เขาก็มีบุญของเขาเห็นไหม นี่เขาทำดีของเขา เขาไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม ของเขา เขามีความสนใจไหม

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์มันทุกข์อยู่แล้ว เพราะมนุษย์นี่อาหารของมนุษย์เห็นไหม อาหารในวัฏฏะ อาหารของมนุษย์ อาหารของเทวดา อาหารของพรหมเห็นไหม มโน เจตนาหาร อาหารการสืบต่อในวัฏฏะ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ขึ้นมา เราจะเกิดในภพใดชาติใด แล้วใช้อาหารสิ่งใด ดำรงชีวิตอย่างไร เห็นไหม นี่สมมุติทั้งนั้น เพราะเทวดา อินทร์ พรหม เขาก็มีอายุขัยของเขา เขาต้องเกิด เห็นไหม โอปปาติกะ เขาเกิดโดยจุดแล้วเขาก็ต้องตาย เขาก็เวียนตายเวียนเกิดเหมือนกัน

สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นสมมุติทั้งนั้น แต่สมมุติเนี่ยมันจริงตามสมมุติ สมมุติที่เป็นจริง ดูชีวิตเรานี้ก็จริง จริงตามสมมุติ เกิดมาทุกอย่างเป็นสมมุติ ทุกข์ก็สมมุติ มันจริงทั้งนั้น มันจริงตามสมมุติ สมมุติเป็นจริง ถ้าสมมุติเป็นจริงปั๊บนี้เรามีโอกาสแล้ว ถ้าสมมุติเป็นจริงนะ เราจะมีความสนใจ เราจะมี การกระทำเพื่อจะให้พ้นจากมันให้ได้ พ้นจากสมมุติ อาศัยสมมุตินะ โลกียปัญญาเนี่ยอาศัยสมมุติทั้งนั้น โลกียปัญญาเป็นสมมุติ สิ่งที่เป็นสมมุติเนี่ย มันน่าเศร้าใจว่าพอเราศึกษาขึ้นมาแล้วเราไปซิงสุกก่อนห้าม เราไปเอาผลของมันมาเป็นสมบัติของเราไป

ผลที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพิสูจน์มา คั่นคว่ำมา ๖ ปี คำว่าคั่นคว่ำมา ๖ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมาขนาดไหน มีการคั่นคว่ำนะเห็นไหม อตตกิลมถานุโยค ทรมานตนให้ลำบากเปล่า การทรมานตนมันเป็นความคิดของปุถุชน ของคนทั่วไปว่าความขยันหมั่นเพียร การกระทำที่ดีความชอบ การทำดี การทรมานกิเลสเนี่ย สิ่งนี้มันจะเป็นการชำระกิเลสเห็นไหม อตตกิลมถานุโยค นี่อตตกิลมถานุโยค ทำโดยที่ว่าทรมานร่างกาย ทรมานต่างๆ แต่ไม่ได้ทรมานกิเลส เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจของเราใช่ไหม กิเลสในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ มันคิดให้กระทำอย่างนั้น นี่ไง สมมุติมันทำลายตัวมันเองเห็นไหม เพราะความคิดมันเป็นสมมุติ ความตั้งใจความเจตนาเป็นสมมุติที่เห็นเขาทำกัน

ในเมื่อสมัยนั้นที่เขาแสวงหากัน นักพรตเขาทำกันอย่างนั้น เราก็ทำตามเขา เราพยายามทำตามเขา นักพรตเขาทำกันมาแล้ว มีช่องที่จะไปแล้ว เราพยายามทรมาณตน เห็นไหม การทรมาณตนอย่างนั้น การทำลายอย่างนั้น อุตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค เจ้าลัทธิต่างๆ นักพรตต่างๆ สมัยนั้น เขาก็คิดของเขาว่าเสวยสุขเข้าไป เสวยสุขเข้าไปเนี่ย ปรนเปรอเข้าไป มันจะถึงที่สุดแห่งทุกข์เอง เนี่ยสมมุติมันทำลายตัวมันเอง เพราะการกระทำอย่างนั้น ถ้าพูดถึงการทรมาณตน การทรมาณตนต่างๆ เห็นไหม

การทำตบะธรรม ถ้ามันถึงที่สุดของมัน มันก็ไปเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ นี้ไปเวียนตาย เวียนเกิด เพราะมันไม่มีการทำลายกิเลสของมันเลย พอไม่มีการทำลายกิเลส ทรมาณขนาดไหน ทำดีขนาดไหน ก็เป็นบุญกุศลของเขา เป็นบุญกุศลเห็นไหม คุณสิ ฤๅษีชีไพรเขาทำฌานสมาบัติ คำว่า ทำฌานสมาบัติ เขาทำความสงบของใจใหม่ ใจเขาต้องสงบใหม่ เนี่ยเขาทำฌานสมาบัติได้

คุณสิ ภาพเทวิลเห็นใหม่ เขารู้อดีตอนาคตได้ เขาไปนอนบนพรหมได้ นี่เขาทำของเขาได้ นี่จึงทำได้ขนาดไหนนะ มันสมมุติทั้งนั้น มันก็ทำลายตัวมันเอง เพราะขนาดที่ว่าดีใจเสียใจนะ ดีใจ พอเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ดีใจมาก เสียใจว่าอายุขัยตัวเองจะหมดไป รู้นะ รู้ในเรื่องของวัฏฏะไง รู้เรื่องกำหนดเวลา กำหนดเงื่อนไขของเวลาของสมมุติทั้งหมด มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง ทั้งๆ ที่รู้อดีตอนาคต ก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง สมมุติอันหนึ่งเพราะอะไร เพราะมันเปลี่ยนแปลงได้

คุณสิ คุณสมัยพุทธกาลเห็นใหม่ สามเณรที่ว่า เณรของพระสารีบุตร พระพุทธเจ้าบอกว่าจะตาย อีก ๗ วันจะตายเห็นใหม่ ให้ไปลาพ่อลาแม่ แต่เวลาเข้าไปเนี่ยมันเปลี่ยนแปลงได้ เปลี่ยนแปลงได้ เขาไปแล้ว เขาจะไปลาพ่อลาแม่ เพื่อจะหมดอายุขัย เขาไปเห็นปลาที่มันอยู่ในแอ่งน้ำเห็นใหม่ เขามีความสงสารมัน โดยธรรมชาติ นี่เอามันไปปล่อย ช่วยชีวิตของเขาไว้ นี่จึงครบ ๗ วันเขาไม่ตาย เนี่ยมันเปลี่ยนแปลงได้ มันแก้ไขได้ ความว่าแก้ไขได้ นี่คำว่าอายุขัยของคนนี่ มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่ถ้าทำคุณงามความดีต่างๆ นี่มันจะส่งเสริมกัน เนี่ยเป็นสมมุติอันหนึ่ง

แต่เวลาเราศึกษาธรรมขึ้นมาเนี่ย คำว่าสมมุติปั๊บนี่ เราปฏิเสธหมดเลยทุกอย่างที่เป็นสมมุติหมด สิ่งปฏิเสธ สติปัญญาเนี่ย สติ สីล สมาธิ ปัญญา นี่เราต้องสร้างขึ้นมา เรา

ไปศึกษาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ นี่มรรคญาณ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบเราก็อำนาจของเรา เราทำของเราเนี่ยมันสักแต่ว่าทำ มันไม่เกิดผลตามความเป็นจริง

ถ้ามันเกิดผลตามความเป็นจริง สติก็ต้องเป็นสติ สติตำรา สัญญาความจำ นี่มันเป็นสติตามตำรา แต่สติที่เกิดขึ้นกับเราเนี่ย ถ้าเราไม่รู้จักสตินะ แล้วสติความระลึกที่อยู่เนี่ย เวลาเราเพลอเวลามีสติเนี่ย นั่นนะตัวสติ เป็นสมมุติใหม่ เป็นสมมุตินะ เพราะสติมันฝึกมันก็เกิด พอเราปล่อยให้มันจางมันก็จางไป เนี่ยมันเป็นสมมุติอันหนึ่งแต่มันเป็นจริงนะ เป็นจริงเพราะเราฝึกฝน เราสร้างเราทำ เราทำแล้วฝึกจนมันเป็นจริงขึ้นมา

มีศีล สมาธิ ปัญญา สิ่งนี้มันจริงทั้งหมด จริงตามสมมุติ ถ้าความเป็นจริงนี้ มันจริงจากตำราเห็นใหม่ คุณปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบ่งวาระไว้ สุตมย ปัญญาคือการศึกษาเล่าเรียน การศึกษาเห็นใหม่ เนี่ยฟังธรรม มันก็เป็นการศึกษาอันหนึ่ง จินตามยปัญญา ศึกษาแล้วใคร่ครวญค้นคว้าเห็นใหม่ ค้นคว้าของเราภาวนามยปัญญามันจะเกิดขึ้นมา ภาวนามันจะเกิดเพราะเหตุใด ถ้าจิตไม่สงบภาวนามยปัญญาเกิดไม่ได้ สิ่งที่มันเกิดขึ้นมานี้คุณ ดูเวลากำหนดพุทโธนี่ สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราต้องมีปัญญาเห็นใหม่

ดูทางวิชาการ การถือศีลก็ต้องมีปัญญา การใช้ชีวิตดำรงชีวิตก็ต้องมีปัญญา แล้วถ้าปัญญากิเลสมันเอาไปใช้เนี่ย เห็นใหม่กิเลสมันจะใช้เนี่ย มันเอาปัญญาไปใช้ มันเอาไปใช้เบียดเบียนคนอื่นหมดเลย จะทำอะไรนะมันเป็นสมมุติ แล้วสมมุติมันทำลายตัวมันเอง ทำลายตรงไหน ทำลายที่บอกเนี่ยสมาธิไม่ต้องทำใช้ปัญญา ใช้ปัญญาพิจารณาของปัญญาไป พอเป็นปัญญาไปแล้วเนี่ย มันจะเป็นปัญญาเพราะศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ไม่เข้าใจเลยว่าปัญญาอย่างนั้นนะ มันไม่มีข้อเท็จจริงรองรับ คุณ สมมุติที่ทำลายตัวมันเอง ในชีวิตประจำวันนี่ ที่เขาไม่สนใจในศาสนา เขาทำดีของเขาเนาะ ถ้าเขาเป็นคนดีเขาตั้งใจดีของเขา เขาดำรงชีวิตของเขาในทางที่ดี เขาทำบุญกุศล หมายถึงว่าเสียสละจาคะเพื่อสังคม ทำดีทั้งนั้นนะ แต่เขาไม่ได้สนใจเรื่องศาสนา เขาเป็นคนดี เนี่ยความดีนั้นตกที่ไหน ความดีนั้นก็ตกอยู่ที่ใจของเขา เขาทำความดีเห็นใหม่

คูสิเรอบอกว่าทาน เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีคุณหัสดีไปถาม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าทานคืออะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ทานนะ เริ่มต้นของทาน แม้แต่เราล้างภาชนะ แล้วเศษอาหารที่เราเสาดทิ้งไปในน้ำครำนี้ พวกสัตว์ พวกสิ่งมีชีวิตมันได้กินนั่นก็เป็นทานแล้ว สิ่งนั่นก็เป็นทานอันหนึ่ง เนี่ยการเสียดละเห็นไหม สิ่งที่เขาเสียดละเขาทำของเขา เขาเสียดละเพื่อประโยชน์ เขาได้ทำคุณงามความดีของเขา แต่เขาทำคุณงามความดีของเขา นี่มันทำลายตัวมันเอง ทำลายตัวมันเองเพราะอำนาจวาสนา เขาไม่สนใจ เขาไม่ใส่ใจทำสิ่งที่ดีกว่านี้

ถ้าทำสิ่งที่ดีกว่านี้เห็นไหมเขาออก คุณคุณหัสดีเขาออก คูสิพระยสะเห็นไหม ยสะอยู่บ้านนะเศรษฐีมหาเศรษฐีนะ มีเงินทุกอย่างพร้อมเลย ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ บ่นรำพึงรำพันไปเลยนะ เนี่ยชีวิตโลกเห็นไหม เขาก็ทำคุณงามความดีของเขา เขาทำประโยชน์ของเขาขนาดไหน แต่ที่นี้วุ่นวายหนอ วุ่นวายหนอเพราะอะไร เพราะเขาสร้างบุญญาธิการมา จิตมันแบบว่า ผลไม้มันสุกมันหลุดจากขั้ว มันมีคุณงามความดีของมันเห็นไหม มันเห็นความเป็นอยู่ทางโลก เห็นไหม ความเป็นอยู่ทางครอบครัว ความเป็นอยู่ในสังคม ความเป็นอยู่ของเขาเนี่ย มันเดือดร้อนวุ่นวาย จิตของเขาคิดออก คิดออกเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ ยสะมานี้ ที่นี้ไม่วุ่นวาย ที่นี้ไม่เดือดร้อน ที่นี้มีความสุขสบาย เนี่ยมีความสุขสบาย เขาฟังธรรมของพระพุทธเจ้า จิตมันฟังธรรมเห็นไหม คูสิเหมือนพระสารีบุตรฟังธรรมพระอัสสชิเนี่ย เพราะเขาคั่นคว่าอยู่เขาสนใจอยู่ สิ่งที่เขาคั่นคว่าสิ่งที่เขาสนใจอยู่นี้ สิ่งที่ธรรม เนื้อของธรรมเข้าไปกระทบกับความรู้สึกของหัวใจ มันเกิดการกระทำเหมือนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้สึกกันอยู่ ๖ ปี เนี่ยตรวจสอบทดสอบ ตรวจสอบทดสอบ จนมันเป็นไป มันเป็นความจริง มันเป็นความจริงที่เกิดขึ้นจากใจ

สมมุติที่เป็นจริง ความคิด ปัญญาที่เป็นสมมุติที่เป็นจริง จริงเพราะอะไร จริงเพราะจิตมันแสวงหา มันคั่นคว่า มันต้องการ มันทุกข์ยากของมันใช่ไหม เนี่ยทุกข์ยากของมัน จิตมันเป็นหนึ่ง หนึ่งเพราะอะไร หนึ่งเพราะมันจะมุ่งสู่ความเป็นจริง เอ็กคคตารมณ์มุ่งมันหา นั่นไงพอมันมุ่งมันหา สิ่งนี้มันกระทบเข้าไป มันเกิดปัญญา มันเกิดเป็นมรรคญาณเห็นไหม เนี่ยวิวิฎฐะ มีมรรค มีการกระทำ มีมรรค มีกรรม มีวิบากเนี่ยวิ

วิภูฏะ เนี่ยผลของการวิภูฏะ ธรรมก็เป็นสภาวะธรรม สมมุติตามความจริงเป็นสมมุติ
ทั้งนั้นนะ เป็นจริง จริงเพราะมันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริงในศาสนา

แต่ของเราเนี่ยมันมีกิเลส กิเลสเห็นใหม่มีการกระทำ มีวิภูฏะมันก็วนไป นี่ใจใน
การประพฤติปฏิบัติ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็มารู้
เข้าใจธรรม เข้าใจธรรม มันไม่มีความจริง มันไม่มีผลความจริงรองรับ มันเป็นสัญญา
มันเป็นปัญญาของเราเห็นใหม่ เนี่ยมันทำลายตัวมันเอง สมมุติทำลายตัวเอง ตัวเอง
ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันเป็นสมมุติเห็นใหม่ มันก็วน
กลับมาทำลายมัน พอวนกลับมาทำลายมัน มันไม่มีความจริงรองรับ

ถ้าไม่มีความจริงรองรับเห็นใหม่ นี่ศึกษาธรรมๆ ธรรมเป็นสภาวะธรรมเนี่ย
โน้นก็เป็นสมมุติไม่มีความจำเป็น ไม่มีความจำเป็น นี่ใจ ไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ถ้า
ครูบาอาจารย์ที่รู้จริงท่านเห็นความจริงว่า เราเนี่ยทำมาขนาดไหน สติมันจะเกิดขึ้นมาจาก
ไหน สติมันจะเกิดบนปากฟ้า สติมันจะเกิดจากวัตถุ สติมันจะเกิดจากที่ไหน ไม่มีเกิด
จากที่ไหนเลย ถ้าไม่เกิดจากจิตของเรา สมาธิความสงบของใจ มันไม่มีใจของเราเข้าไป
สัมผัส มันจะเกิดมาจากไหน มันมีอะไรไปรองรับเพราะว่าสิ่งที่ป็นสมาธิ จิตมันสงบ
ได้มันต้องมีการกระทำ มันต้องมีการฝึกฝน พอมีการฝึกฝนขึ้นไป ใจมีการฝึกฝนขึ้นไป
เราก็เกร็งไปหมดเลย

นี่ใจพอเกร็งหมด นี่ใจสมมุติทำลายตัวแล้ว สมมุติมันทำลายตัวเราแล้ว ถ้ามัน
เป็นจริงตามสมมุติมันเป็นจริงใหม่ มันมีการกระทำใหม่ มันมีสติใหม่ มันมีปัญหาอุป
รู้ใหม่ สมมุติปัญหาในพุทธศาสนา ปัญหาอุปรู้ในกองสังขาร ไม่ใช่ปัญหาเป็น
นอนแทะกระดาศ ปัญหาเป็นนอนแทะกระดาศ จำตำรามา จำแต่ทฤษฎีมาแล้วบอก
ตัวเองรู้ นี่มันนอนแทะกระดาศนะ ปัญหาคือ ความอุปรู้ในกองสังขาร

สังขารคืออะไร สังขารคือความคิด สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่ง
สังขารร่างกาย สังขารจิตใจ เนี่ยขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ปัญหา
ในพุทธศาสนาคือปัญหาอุปรู้ในกองสังขาร แล้วสังขารเนี่ยมัน โคนกิเลสเห็นใหม่ กิเลส
นี่ กิเลสวิภูฏ์ กรรมวิภูฏ์ มีกิเลสมีการกระทำ พอมีกิเลสมันก็ยุแห่ มันยุแห่ มันมี
ค้นหาความทะยานอยาก มันมีความต้องการ มีการแสวงหา มีการอยากเข้าใจธรรม มี

การอยากรู้ธรรม อยากเข้าใจธรรมรู้ธรรม มันก็มีปัญญา มันก็หมุนของมันไป หมุนของมันไป จิตมันไม่สงบมันมีกิเลส เห็นใหม่กิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์

แต่ถ้าจิตมันสงบ ถ้าเราอยากจะพ้นจากทุกข์ เราต้องทำความสงบตามมรรคญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกศีล สมาธิ ปัญญาเห็นใหม่ ถ้ามีสมาธิขึ้นมา ปัญญาที่เกิดจากสมาธิ รสของสมาธิ สมาธิมันมีความสงบ สมาธิมันเกิดจากไหน สมาธิเกิดจากตอไม้หรือ สมาธิเกิดจากตำราหรือ สมาธิมันเกิดจากไหน นั่นมันเป็นชื่อของสมาธิทั้งหมด แม้แต่เราจำมาเราพยายามศึกษามาเนี่ย มันก็ยังเป็นชื่ออยู่ เป็นชื่อๆ ของสมาธิแล้วก็ว่าเราได้สมาธิ ได้สมาธิแล้วจิตมันสงบ

คูสิ คนที่เขาไม่ได้ปฏิบัติเห็นใหม่ คูสิใจเขานิ่งของเขา เขากว้างของเขา เหมือนกัน สมาธิของใคร โดยธรรมชาติของมนุษย์นี่มีสมาธิหมด ถ้าไม่มีสมาธิหมดคนจะเป็นคนบ้า คนขาดสติคูสิมีแต่จิตล้วนๆ ไม่มีสติเลย ไม่มีสติเลยเหมือนคนบ้า พอคนบ้าอยู่กลางถนนเห็นใหม่คูสิ มีจิตมีความรู้สึกหมดแต่ขาดสมาธิ แล้วสมาธิสั้น สมาธิยาวเห็นใหม่ สมาธิเนี่ยปุณฺณมันมี ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ มันเป็นสมมุติทั้งหมด แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมันมีระดับของมัน

ถ้าเราเป็นปุณฺณเราไม่มีหลักการของเรา ทำสมาธินี้แสนยาก ทำสมาธิแสนยาก เพราะอะไร เพราะเราควบคุมของเราไม่ได้ เราควบคุมสิ่งใดไม่ได้เลย พอมีความอยากมีสติมันก็มีความควบคุม พอควบคุมขึ้นมาแล้ว จิตก็อยู่ในควบคุมของเราทำอะไรก็มีสติ ทำอะไรก็สำเร็จ ทำอะไรก็ไม่มี ความเสียหาย พอสติมันอ่อนไปเนี่ย พออ่อนไปเนี่ยเห็นใหม่จิตใจมันเฉา จิตใจหงอยเหงา สิ่งต่างๆ นี้ ทำอะไรก็มีแต่ความหงอยเหงาในหัวใจ มันไม่รื่นเริงมันไม่อาจหาญเลย

ถ้าใจมันรื่นเริงอาจหาญเห็นใหม่ มันต้องมีสติ มีการฝึกฝน มันต้องมีการกระทำ พอกระทำขึ้นมา สิ่งของมันเกิดขึ้นมา นี่ใจ นี่ปุณฺณ นี่รูป รส กลิ่น เสียง ความที่เรายู่คุ้นเคยกับมัน คุ้นเคยกับ รูป รส กลิ่น เสียง สิ่งของมันอยู่กับเรานี้ เรารู้คุ้นเคยกับมัน พอคุ้นเคยกับมันนี่ คุ้นเคยจนไม่มีสติ มันแยกไม่ออกจาก รูป รส กลิ่น เสียง มันไม่ใช่เรา แต่สิ่งนี้มันอยู่กับเรา

คูลี ของที่เราใช้สอยอยู่นี้ มันเป็นของเราหรือเปล่า ไม่ใช่ของเรานะ เรากับสิ่งที่เราใช้สอยนะ ของใช้ของเรานี้แหละ มันคนละส่วนกับเรา แต่เราใช้สอยเป็นประโยชน์ ใช้สอย ใช้สอยต่อเมื่อโอกาสที่มันจำเป็นต้องใช้ รูป รส กลิ่น เสียงก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่ได้คิด เราไม่ได้ต้องการพูดคุยกับใคร มันเอามาจากไหนมันไม่ต้องใช้ แต่ทำไมมันดับไม่ได้ ทำไมความคิดมันคุกรุ่นอยู่ในหัวใจตลอดเวลา ทำไมมันหยุดไม่ได้ นี่ไง สมมุติมันทำลายตัวมันตลอดเลย ทำลายนะ

มันมีจริงนะ มันมีจริง ชีวิตนี้ก็เป็นชีวิตจริงๆ เกิดจากกรรม อริยทรัพย์ ธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัตินี้มีคุณค่ามาก มีทรัพย์มาก เป็นทรัพย์เพราะมันเหมือนเหมือง มีเหมืองแร่มีอะไรต่างๆ ถ้าเราจะขุดค้น เราจะทำเหมืองออกมา ทำผลประโยชน์จากทองคำ แร่เพชร แร่ธาตุต่างๆ ออกมาจากเหมืองนั้น มนุษย์สมบัติ ทำคุณความดีขนาดไหน บุญกุศลทำได้มากได้น้อยขนาดไหน จะดำรงชีวิตทางโลก จะประกอบอาชีพสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จ

เราออกประพฤติปฏิบัติจะได้มีคุณธรรมในหัวใจของเราไหม เราจะได้มีสติในหัวใจของเรา เราจะเกิดสมาธิในหัวใจของเรา เราจะเกิดปัญญาอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ปัญญานี้มีมรรค ๔ ผล ๔ มันอยู่ที่การค้นคว้า มนุษย์สมบัตินั้นจะทำให้เราได้อริยทรัพย์ ทรัพย์ต่างๆ นี้ เนี่ยชวนขวยทำออกมาจากหัวใจได้มากมาย มหาศาลเลย ถ้ามันไม่ใช่สมมุติทำลายตัวมันเองซะก่อน ไม่ใช่สมมุติกิเลสตัณหาทะยานอยากทำลายตัวมันเองซะก่อน จะทำก็บอกว่ามีความอยากทำไม่ได้ นี่สมมุติทำลายตัวเองหมดเลย ทำลายหลักการ ทำลายหลักความจริง ไม่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง

ถ้าประพฤติปฏิบัติไม่เริ่มต้นจากขบวนการตามความเป็นจริง หลอกตัวเองตั้งแต่เริ่มต้น หลอก เอากิเลสสมมุติทำลายรากฐาน ทำลายจิต ทำลายสิ่งที่ควรจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา ทำลายตั้งแต่เริ่มต้น แล้วบอกว่าปรารถนาประพฤติปฏิบัติเพื่อจะเอา มรรคผล แต่ถ้ามันสมมุติตามความเป็นจริง เกิดจริงๆ ทุกข์จริงๆ ของเราจริงๆ หมดเลย พอจริงๆ หมดเลย เราก็มีอำนาจวาสนา เรามีความสนใจในศาสนา เราก็ตั้งใจของเรา แล้วเราทำตามความเป็นจริงของเรา คนมีอำนาจวาสนาขนาดไหน เห็นไหมคูลี กำลังเรามากขนาดไหน เราก็ยกของได้หนักได้เบาแตกต่างกัน

จิตของคนก็เป็นอย่างนั้น จิตของคนมีพื้นฐานมาหลากหลายที่แตกต่างกัน แบบที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านย้อนไปที่บุพเพนิวาสานุสติญาณ แต่ของเราไม่ต้องย้อน เพราะอะไร เราเกิดมาในพุทธศาสนา เรามีความตั้งใจแล้วนี้ มีครูมีอาจารย์แล้ว ศาสดาของเราเป็นครูองค์แรกของโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกที่เจาะฟองไข่ออกมา เป็นผู้ที่ประสบพบความจริง จริงตามสมมุติ

เพราะปฏิบัติอยู่ ๖ ปี นั่นก็สมมุติทั้งนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติไปเห็นใหม่ ตั้งแต่ปฐมยาม มัชฌิมยาม เนิยจนถึงยามสาม ตั้งแต่หัวค่ำจนถึงเที่ยงคืน นั่นก็สมมุติเพราะมันยังไม่ไปไม่รอด มันเป็นสมมุติ แต่ถ้าไม่มีสมมุติเป็นบาทเป็นฐานก้าวขึ้นไป มันจะเอาอะไรมาเป็นบาทเป็นฐานก้าวขึ้นไป ในเมื่อมันมีความจริงขึ้นมาแล้วเนี่ย เราไม่ต้องไปรังเกียจมัน ไม่ต้องรังเกียจสิ่งต่างๆ เพียงแต่เราควบคุมทำขึ้นมาเห็นใหม่ จากสมมุติที่ทำลายตัวเอง

เพราะสติปัญญาของเราไม่ทัน เราตั้งสติปัญญาของเรา ใคร่ครวญสิ่งที่มันเป็นเห็นใหม่ โลภียปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นมาจากเรานี้ เกิดขึ้นมาจากเรา เกิดขึ้นมาจากความตั้งใจ เกิดขึ้นมาจากเรามีอำนาจวาสนา มีอำนาจวาสนามากนะ คนที่ระลึกถึงตัวเองได้ คนที่เข้าใจชีวิตของตัวเอง เนี่ยสิ่งที่เอาชีวิตของตัวเอง แล้วมาค้นคว้าเริ่มต้นในใจของตัวเอง นี่สุดยอด สุดยอด แต่ความจริงคนทั้งโลกไม่รู้จักตัวเอง ต้องการตำแหน่งหน้าที่ ต้องการหัวโขน ต้องการทรัพย์สินสมบัติ มองข้ามตัวเองเหยียบย่ำข้ามตัวเองไปกับทางโลก พอถึงทางโลกก็แสวงหาทางโลก แล้วก็บ่นทุกข์ ทุกข์ ทุกข์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุดไว้ในธรรมบท โลกนี้เป็นของร้อนนัก โลกนี้มีแต่ร้อนทุกคนก็บ่นว่าร้อน ทุกคนได้ถือท่อนไฟไปคนละหนึ่งท่อนไฟ คบเพลิงคนละหนึ่งคบเพลิง แล้วก็บ่นว่าร้อน ร้อน คราวหนึ่งมีมหาบุรุษผู้ฉลาดได้ทิ้งท่อนไฟนั้นไป แล้วประกาศให้โลกบอกว่าให้ทิ้งท่อนไฟนั้น ท่อนไฟนั้น ท่อนไฟนั้น นี่ไม่รู้จักตัวเอง เนี่ยมหาบุรุษนั่นคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกเลยนะ ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจมีความทุกข์ ค้นหาความทะยานอยากนี่คือท่อนไฟนั้น แล้วมันเผาอยู่ในใจ แล้วทิ้งไม่ได้ แล้วพอจะมาทิ้งขึ้นมาก็ไม่รู้จะทิ้งอย่างไร ทิ้งไม่เป็นอีก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นบุคคลาธิษฐานนะ พุคสังใจเพราะ พุคสอนพวกเราเหมือนสอนเด็กๆ นะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ พวกเรานะเหมือนเด็กๆ เพราะอะไร เพราะไม่เข้าใจตัวเอง พอไม่เข้าใจตัวเอง คำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุคแบบผู้ใหญ่ผู้รู้แล้ว สิ่งที่อยู่แล้วเนี่ยท่านพุดมา เป็นสิ่งที่เตือนใจเรา แต่เราก็ไปตีความผิด ตีความของเรากันไปนอกเรื่องนอกราว เนี่ยชีวิตนี้เป็นสมมุติ ทุกอย่างเป็นสมมุติ ละสมมุติให้ได้ ละสมมุติให้ได้เอาอะไรไปละ จะเอาอะไรไปละมัน ถ้าไม่เอาสมมุติละสมมุติ

ในชีวิตเนี่ยหนามยอกเอาหนามบ่ง หนามยอกลงไปนะ มันฝังลงไปทีใจแล้วจะเอาอะไรบ่งมัน เวลาหนามตำทำเรา มันเห็นมันเจ็บนะ เวลาบ่งมันนะมันจะเสียว มันจะเจ็บแปลบถึงบาดแผลนั้น แล้วหัวใจเนี่ยเวลามันเจ็บแปลบ มันเจ็บปวด มันมีสิ่งทีอนุสัยมันบ่งอยู่เนี่ย ก็เลศคณหานี้มันฝังอยู่ในหัวใจ ธรรมันปักอยู่กลางอกนี้ แล้วทำไมมันบ่งไม่เป็น ทำไมซักครนั้นออกมาไม่ได้ แล้วก็บอกว่าเป็นสมมุติ สมมุติร้องให้ทำไม สมมุติทุกข์ทำไม สมมุติเวลาเดินจงกรมเห็นไหม ทำไมเหงื่อไหลไคลย้อย เหงื่อไหลไคลย้อยเลยนะ

เราต้องรับความจริง มันมีของจริงนะ เอาสมมุตินี้แหละ เอาชีวิตนี้แหละ เอาร่างกายกับจิตใจนี้แหละต่อสู้อันมัน ต่อสู้อันหัวใจของเรา ตั้งสติแล้วกำหนดจิต ตั้งสติจะกำหนดพุทโธก็ได้ จะใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ คำว่าปัญญาอบรมสมาธิเนี่ย คือปัญญาโดยสมมุติเรานี้แหละ ปัญญาที่เกิดจากความคิดเรานี้ มันเป็นสมมุติทั้งนั้น แต่สมมุตินี้มันเจอไปด้วยไฟ มันเผาเราตลอดเวลา ในเมื่อมันเผาเราตลอดเวลา เราตั้งสติดูกับมันว่าสิ่งนี้มันเป็นสมมุติ ทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้

มันทุกข์ยากมาจากจริตนิสัย โทสะจริต ถ้าสังใจกระทบมันก็เกิดโทสะ โมหะจริตเห็นไหม มันไม่ต้องบอกมันลงไปแล้ว มันเป็นโมหะ ตัณหาความทะยานอยาก มันเกิดกับใจตลอดเวลา โลกะจริตนี้อยาก อยากไปหมดนะ แต่ทำอะไรไม่เป็น อยากๆ แต่ยืนตัวเองไม่ได้ อยาก อยากแล้วก็ทุกข์นะ เนี่ยมันเป็นจริตนิสัยใช้ไหม ถ้าเป็นจริตนิสัย ถ้ามันเป็นพุทธจริตเห็นไหม เราต้องใช้ปัญญา ใช้ปัญญาใคร่ครวญ ให้ใคร่ครวญให้สงบเข้ามาได้ ถ้าจิตไม่สงบนะ เนี่ยจิตสงบเข้ามาเป็นสมาธิ

ตั้งแต่รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันอยู่กับจิตนี้แหละ ความคิดกับจิตนี้มันอยู่ด้วยกัน อยู่ด้วยกันเพราะอะไร เพราะมันเป็นสถานะของการเกิด เกิดเป็นมนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ตัวจิตไม่ได้พูดถึงเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้พูดถึงตัวจิต เพราะพูดถึงตัวจิต เราจะจับต้นชนปลายไม่ถูกเลย ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มันมีอยู่แล้ว ถ้าธาตุ ๔ ขันธ ๕ เห็นใหม่ เกิดเป็นเทวดาก็มีขันธ ๕ เกิดเป็นพรหมมีขันธ ๑

สิ่งที่เกิดขึ้นของมันมีอยู่แล้ว สิ่งที่มีอยู่แล้ว มันเป็นสถานะการเกิด ในธรรมชาติของมันมีสภาวะแบบนั้น พอสภาวะแบบนั้นบีบเห็นใหม่ นี่เป็นสมมุติใหม่ เนี่ยสมมุติ เอาสมมุตินี้แก้สมมุติ เอาสมมุติ เอาสติคุมกับมัน สิ่งที่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เนี่ยความคิดย้อนกลับเข้าไป สิ่งที่เป็นไฟเผาเรานี้ เเผาเรานะเพราะความคิด ความคิด เเผาเรานะเพราะไม่มีสติเห็นใหม่ มีสติยับยั้งมัน ยับยั้งมัน มันก็หยุดได้

ถ้าปัญญาเข้าไป ยิ่งแยกแยะเข้าไปเลยเห็นใหม่ แยกแยะในอะไร มันอยู่เลยของมันไม่ได้ รูป รส กลิ่น เสียง แม้แต่ไม่ได้ยินมันก็คิดของมันขึ้นมาเองเห็นใหม่ นี่อายตนะ ๖ ตา หู จมูก ลิ้น กาย รับรู้สิ่งใดมันต้องไปทับถมลงที่ใจหมดเลย แล้วคนนอนหลับมันก็ยังฝัน คนที่ไม่ได้ยินสิ่งใด มันก็ยังคิด ไม่มีอายตนะนะ อายตนะภายนอก อายตนะภายใน อายตนะภายใน ตัวมันเองเห็นใหม่ มันมีครบ มันมีตา หู จมูก ลิ้น กาย อยู่ในตัวมันเอง รับรู้รสต่างๆ นี่ มันมีอยู่ของมันเห็นใหม่

นี่มันเผาเรานะ เเผาเรานะเพราะอะไร เเผาเรานะเพราะสิ่งนี้มันเป็นสถานะที่มันมีอยู่ แต่ถ้าพูดถึงคนที่.. สมมุติที่ทำลายตัวเอง เขาคิดว่าทำคุณงามความดีของเขา เขาไม่กลับมาดูตรงนี้ ถ้าเขาไม่กลับมาดูตรงนี้เห็นใหม่ เนี่ยมันรับรู้อยู่วงนอก รับรู้แต่สิ่งที่เป็นอามิส ทำดีและทำชั่ว ทำดีเป็นผลดีของเขา ทำชั่วเป็นผลของเขา มันเป็นผลดีของวิญญูะ มันเป็นกิเลสวิญญูะ กรรมวิญญูะ วิปากวิญญูะ

มันเป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก อยากดี อยากเด่น อยากทำคุณงามความดีก็อยาก สะสมกันไปมันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นความดีของวิญญูะ เนี่ยๆ สมมุติทำลายตัวเอง เพราะเขาไม่ย้อนกลับมาดูที่ตัวเขา เขาดูแต่สถานะดูแต่ความเป็นไป

ของโลก ดูแต่ความเป็นไปเห็นใหม่ แล้วพุทธธรรมะกันปากเปียกปากแฉะนะ แจ๋วๆ เลยนะสมมุติทั้งนั้น เนี่ยปล่อยวางหมด ว่างหมด มันเป็นสมมุติที่ทำลายตัวเอง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ฉลาด ถ้าเราจะแก้ไขจิตของเรา เราต้องเอาจิตของเราแก้ไขตัวเราเอง ถ้าเราจะแก้ไขตัวเรา เอามรรคญาณ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เนี่ยสังจะความจริง สังจะโลกเห็นใหม่ อริยสังจะ แล้วจิตมันเป็นสังจะหรือยัง จิตมันไม่เป็นสังจะ มันไปศึกษาสังจะของคนอื่น แล้วสังจะของคนอื่น มันตั้งสติของมันเข้ามา ย้อนมันเข้ามาเห็นใหม่

สิ่งที่โลกเขาแสวงหา เห็นสมบัติจากภายนอกนั้น เป็นทรัพย์สมบัติจากบุญกุศลที่เขาทำกันขึ้นมาได้บ้างและไม่ได้บ้าง ได้คืออำนาจวาสนาของเขา เขาทำมาเนี่ยโอกาสของเขา กรรมของเขาดีขึ้นมาเขาจะส่งเสริมกันไป เขาประสบความสำเร็จของเขา ประสบความสำเร็จในวิญญูะใจ ในการเวียนตายเวียนเกิดไง นี่ถ้าเราจะเอาทรัพย์สมบัติจากภายนอก

เราจะเอาทรัพย์สมบัติจากภายใน เห็นใหม่ทรัพย์สมบัติจากภายในนะ ในเมื่อเราเห็นความคิด รูป รส กลิ่น เสียงนี้ รูปรสกลิ่นเสียงนี้เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เราใช้ปัญญาเข้ามา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา ใช้สมาธิอบรมปัญญา ด้วยการกำหนดพุทโธ ธัมโม สังโฆ มรณานุสสติ คำว่าบริกรรมนี้ คำบริกรรมพุทโธๆๆ ตายๆๆ มรณานุสสติเห็นใหม่ เกสา โลมา นขา ทันดา ตโจ เนี่ยผม ขน เล็บ ฟัน หนัง คำบริกรรมนี้มันแทนพุทโธไง เราพุทโธๆ เนี่ยพุทธานุสสติ ธัมโม สังโฆ มรณานุสสติ สังฆานุสสติเห็นใหม่

นี่กรรมฐาน ๕ สิ่งนี้ เพราะถ้าปัญญาอบรมสมาธิเนี่ยมันใช้ปัญญาใคร่ครวญ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันไล่เข้าไป มันเห็นโทษ เห็นคุณเห็นโทษ มันปล่อยมันปล่อย แต่คำบริกรรมเห็นใหม่ จิตมันจะคิดออกไป จิตมันจะไปคิดรับรู้สิ่งต่างๆ เห็นใหม่ เราบังคับ บังคับด้วยสติ ไม้ให้ออกไปคิดเรื่องที่มันจะเอาไฟมาเผาตัวมันเอง ให้คิดพุทโธ ให้คิดธัมโม ให้คิดสังโฆ ให้คิดถึงความตาย มันเป็นความคิดใหม่ มันเป็นสมมุติใหม่ สมมุติ

เพราะอะไร เพราะมันเกิดจากจิต แต่เพราะมันเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ มันจริงถ้าเราไม่ตั้งสติ เราไม่ตั้งใจคิดมันจะมีความคิดใหม่ มันมีความคิดมันเป็นสมมุติใหม่ เป็นสมมุติ แต่จริง จริงตามสมมุติเพราะเราสัมผัส เราบังคับด้วยสติของเรา สติของเราะบังคับ บังคับให้กำหนดพุทโธ บังคับให้อยู่กับพุทโธ บังคับให้พลังงาน ให้สิ่งที่จิตที่มันไหลเคลื่อนไป สันตติที่มันเร็วนี้มันจะออกไปหาสิ่งที่เห็นต้นตอความทะยานอยาก สิ่งที่มันพอใจของมัน มันทับถมตัวมันจนไม่เห็นตัวมัน จนไปเห็นแต่ทรัพย์สินสมบัติจากภายนอกเห็นใหม่ มันเป็นความคิดหยาบๆ

แต่เพราะเราตั้งใจ เรามีความตั้งใจ เรามีครูมีอาจารย์ของเรา เรามีศาสดาเป็นครูเอก เรามีแบบอย่าง เรามีตัวอย่าง เราจะทำตามแบบอย่างนั้น เพราะเราเป็นสาวก สาวกเราไม่ใช่ศาสดา เราไม่ใช่ผู้ที่จะรู้เองโดยชอบ เราไม่ใช่พระปัจเจกพุทธเจ้าที่จะมาตรัสรู้เองโดยชอบ ในเมื่อเรามีศาสดา มีครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างของเรา เราถึงกำหนดพุทโธๆ กำหนดเพราะไม่ให้จิตมันออกไปหาแต่พื้นแต่ไฟมาเผาของมัน พุทโธหรือคำบริกรรมเห็นใหม่

คำบริกรรมนี้บังคับจิตไม่ให้แลบออกไป ช่องว่างระหว่างความคิดที่มันออกไปหาเหยื่อ เอาเหยื่อมาเผาเราเห็นใหม่ เป็นความจริงทั้งนั้น เป็นการกระทำที่จะต้องลงทุนลงแรงทั้งหมด ลงทุนลงแรงด้วยสติปัญญา ลงทุนลงแรงด้วยการกระทำ ถ้าไม่ได้ลงทุนลงแรงด้วยการกระทำ ตัวจิตที่มันโง่เขลานั้นมันจะฉลาดขึ้นมาได้อย่างไร มันโง่เขลากับสัญชาตญาณ มันฉลาดกับกิเลส กิเลสตัณหาที่หลอกมันแล้วมันเชื่อ เชื่อกันมากกิเลสกับใจนี้ อยู่กันมาตั้งแต่ก่อกำเนิดชาติ มันอยู่ด้วยกันมานี้ มันหลอกลวงกันมามันสนิทคุ้นกันมา

แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมชาติการกระทำของเรา นี้มันไม่เคยเลย มันไม่เคยได้รับรส มันไม่เคยได้เข้าใจเลย ถ้ามันเคยเข้าใจนี้ เราต้องปฏิบัติได้ง่ายสิ นี่ปฏิบัติทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ เพราะมันไม่เข้าใจ พอมันไม่เข้าใจเนี่ยมันโต้แย้ง มันไม่คุ้นเคย มันไม่ยอมรับ พอไม่ยอมรับ เราต้องบังคับด้วยสติของเราเห็นใหม่ พุทโธ ธัมโม สังโฆ มรรณาสติ บังคับเป็นคำบริกรรม ใหม่ๆ นี่จะต้องบังคับ พอบังคับเข้าไปนี่ก็เป็นการเดือดร้อน พอเดือดร้อนทำไมปฏิบัติธรรมแล้วมันทุกข์ขนาดนี้ละ แล้วเวลามันเวียนเกิดเวียนตายมันไม่ทุกข์อะไรใหม่ เวลามันทุกข์นี้ไฟที่เผาใจนี้มันไม่ทุกข์อะไรใหม่ มันก็ทุกข์ทั้งนั้น

แต่ทุกข้ออย่างนั้นนะทุกข์เพราะกิเลส กิเลสพาทุกข์พยายก แล้วจะเวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นไม่มีปลาย เป็นวัฏวน ใ้อที่เราทำอยู่นั้นะ มันมีฐานรองรับเห็นใหม่ มีข้อเท็จจริงรองรับ มันเป็นสมมุติตามความเป็นจริง มันจะเป็นวิวิฎฐะ วิวิฎฐะนะ มรรคเห็นใหม่ มีมรรค มีกรรม มีวิบากเห็นใหม่ มันมีข้อเท็จจริงรองรับ สมมุติที่เป็นจริง สมมุติที่เป็นจริง มันจับต้องได้กับจิตดวงนั้น มันถึงเป็นสมบัติของใจดวงนั้น

ใจดวงนั้นมีการกระทำ มีการกระทำของใจดวงนั้น ตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญา ขึ้นมาจนเป็นมรรคญาณ จนเป็นการกระทำ นี่มันเห็นของมัน มันมีการกระทำเห็นใหม่ สิ่งที่มีการกระทำถ้าทำไม่เป็น ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยแนะนำเห็นใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นอำนาจวาสนาได้ มันเป็นบุญเพณิวาสนาสติปัญญา จิตของคนเคยสร้างความคิดมา เคยทำบุญกุศลมานะมันเกิดได้ เกิดอาการ เกิดความรู้ เกิดความเห็น การเกิดอาการ เกิดความรู้เกิดความเห็นนี้เขาเรียก ธรรมเกิด

ธรรมเกิดเห็นใหม่ดูสิ ดูเราเกิดมาเห็นใหม่ ร่างกายกับจิตใจของเราเนี่ย หลากหลายแตกต่างกัน หลากหลายแตกต่างกัน เพราะสิ่งที่ทำมาเนี่ย มันหลากหลายแตกต่างกัน เหตุมันมาแตกต่าง ผลของมันก็ต้องแตกต่างเห็นใหม่ มันเป็นกรรมวิฎฐ์ มันเป็นวิบาก จิตใจของเราก็เหมือนกัน การกระทำของจิตใจนี้มันได้สร้างบุญกุศลมา หลากหลายแตกต่างกัน เวลาถ้ามันได้สร้างคุณงามความดี มันมีบุญกุศลมาเวลาจิตของมันสงบ มันจะเกิดสภาวะแบบนั้น ว่าง สบายเห็นต่างๆ นี่ไงพอเกิดสภาวะแบบนั้น ธรรมเกิด ธรรมเกิด

ถ้าไปติดในธรรมเกิด ไปเชื่อในธรรมเกิดเห็นใหม่ มันไม่ใช่สมมุติตามความเป็นจริง สมมุติตามความเป็นจริง สมมุติตามความเป็นจริงสติก็เป็นสมมุติ ปัญญาก็เป็นสมมุติ ทุกอย่างเป็นสมมุติ แต่มันจริงตามสมมุติที่เราทำของเรา เหมือนเราทำอาหารนี้ เราเป็นคนประกอบอาหาร เราเป็นคนทำอาหาร เราเป็นคนใส่เครื่องประกอบอาหารลงไป แล้วเราประกอบให้มันสุกขึ้นมา เราทำทั้งหมด แต่เราได้มาเห็นใหม่ คนนั้นเอาอาหารมาให้กินนะ เขาให้มาเราไม่รู้ถึงวิธีการกระทำ มันเป็นอาหารที่สำเร็จรูปมา กรรมที่มันให้ผลมาเห็นใหม่ ธรรมที่มันเกิดขึ้นมา มันเป็นสำเร็จรูปมา ได้มาก็ยังงงนะ อาหารนี่อาหารอะไรนะ ให้มากินอย่างไร แล้วกินเข้าไปมันจะตายหรือเปล่า ยังไม่เข้าใจ

แต่ถ้าเราทำของเราเองเนี่ย เราเป็นคนทำความสะอาดเอง เราเป็นคนเก็บเอง เราเป็นคนรักษาเอง เราทำขึ้นมาเอง นี่ใจจริงตามสมมุติ สมมุติที่เป็นจริงมันจะเป็นบาทฐาน ให้หัวใจเรานี้ได้วิวัฒนาการ พัฒนาการของมันขึ้นไปเห็นใหม่ ถ้าจริงขึ้นมาพุทโธๆ นี่มันเห็นผลได้ มันเป็นข้อเท็จจริงที่ทำแล้วต้องเป็นจริง น้ำหยดลงหินทุกวัน หินมันยังกร่อน ความร้อนที่เราตั้งกับน้ำเดือด น้ำถึงจุดเดือดแล้วมันต้องเดือด เราพุทโธๆไป แต่เราอย่าท้อถอย เราต้องให้มีความมั่นคง ตั้งใจว่าเรานี้ได้ทำคุณงามความดี การได้ทำคุณงามความดี

คูสิเวลาเราเกิดจะเป็นมนุษย์นี่ เราไปนั่งคุกเข่าอยู่ในท้องของแม่ ๘ เดือนนี่มันทุกข์ใหม่ มันเป็นความทุกข์อันหนึ่งนะ แต่เราผ่านมันมาแล้วเห็นใหม่ การเกิด การตาย ทุกคนเกิดตายๆๆ นี่ไม่มีต้นไม่มีปลาย เราจะเกิดตายอย่างนี้มาตลอด แต่เราก็ระลึกอดีตชาติไม่ได้ เราก็ไม่รู้ว่าอนาคตจะไปอย่างไร แต่เราก็ยอมจำนน ชีวิตนี้ก็จำนนกับมันเห็นใหม่ นี่ใจสมมุติมันทำลายหมดเลย มันทำลายทั้งชีวิตในปัจจุบันนี้ หวังแต่อนาคตหวังไปข้างหน้า

แล้วปัจจุบันนี้ก็ทุกข์ มันหวังเฉยๆ กิเลสมันหลอก แล้วเวลามันตายไป มันไปเกิดใหม่ มันก็หลอกไปอีกชาติหนึ่ง เกิดใหม่มันก็หลอกไปอีกชาติหนึ่ง แล้วเกิดเป็นอะไรยัง 모르 แต่ในปัจจุบันนี้เรามีสติสัมปชัญญะของเรา เราจะแก้ไขเพราะเราเกิดมาพบธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราพยายามกระทำของเรา มันจะแลกเปลี่ยน จะแลกเปลี่ยน มันจะไม่สมดุล ไม่ตามเป็นจริงบ้าง

จิตมันสงบขนาดไหนเราออกรู้ จิต อากาของจิต ความคิดไม่ใช่จิต กายสิ่งที่เกิดขึ้นเนี่ยเวลาโดยทั่วไปตามัญญะสำนักของโลกเห็นใหม่ เห็นผีหลอกเห็นต่างๆ เห็นจิตวิญญานณะนั่นคือผีหลอก แต่เวลาถ้าจิตมันสงบขึ้นมาเนี่ย เห็นกายไม่ใช่ผีหลอก คำว่าผีหลอกเห็นกายเนี่ย เราจะตีความหมายว่าเราจะไปเห็นกาย เห็นจิตวิญญานของคนที่เขามาเพื่อขอส่วนบุญ เพื่อมาส่งเสริมเรา อันนั้นมีความเป็นจริงได้ ในโลกของวิญญะ ในโลกของวิญญานมันมีของมัน

แต่ขณะที่จิตเราสงบนี้ถ้ามันออกไปเห็นกายนะ การเห็นกาย นี่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง สรรพสิ่งใดๆ ถ้ามันเห็นสภาวะแบบนั้นนะ มันสะท้อนหัวใจ สะท้อนหัวใจ

เพราะอะไร นี่ไง ถ้าจิตไม่สงบเห็นอย่างนั้นไม่ได้ ถ้าจิตสงบขึ้นมามีอำนาจวาสนาถึงได้ เห็น เห็นนี่เห็นอะไรนี่สมมุติ มันเป็นอุคคหนิมิต วิกาศะ เป็นนิมิตเห็นใหม่ เขาบอกว่า นิมิตเป็นของหลอก นิมิตเป็นของหลอกถ้าเราไม่มีสติ เราไม่มีปัญญา เราไปรู้เห็นสิ่งใด เราเชื่อตามนิมิตนั้นไป นิมิตนี้จะบอกถึงอนาคตถึงความเป็นไปของสภาวะ แล้วเราไปเชื่ออย่างนั้นไม่ถูก อย่างนั้นไม่ถูก เพราะไม่เป็นอริยสัจ

ในอริยสัจ สติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม ในเมื่อจิตมันสงบ พอจิตสงบ จิตมีรากฐาน นี่จิตสงบจิตเป็นสมาธิ เป็นสมมุติใหม่ เป็น เป็นสมมุติเพราะอะไร เพราะมันเป็นอนิจจัง สติก็เป็นอนิจจัง สมาธิก็เป็นอนิจจัง ปัญญาก็เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นมา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมทั้งหมดไม่มีสิ่งใดคงที่ แปรปรวนทั้งหมด สิ่งใดแปรปรวนสิ่งนั้นเป็นสมมุติทั้งหมด สมมุติทั้งหมดเลย

แต่สมมุตินี้เราค่อยๆสร้างขึ้นมาเหมือนอาหารนี้ อาหารที่เราเก็บไว้เนี่ย ถ้าเราไม่เก็บไว้โดยอุณหภูมินี้เน่าไหม เน่า อาหารที่เราเก็บไว้เนี่ยของเสียใหม่ ของเสียทั้งนั้นเลย แต่ทำไมเราเก็บถนอมอาหารไว้เพื่อดำรงชีวิตเราละ อาหารที่เราเก็บไว้เนี่ย เราดูแลรักษามันเห็นใหม่ ถนอมอาหารไว้เพื่อได้กินต่อๆ ไปใช่ไหม นี่ก็เหมือนกันในเมื่อมันเป็นสมาธิ ในเมื่อมันเป็นปัญญาเห็นใหม่ เราดูจักษุรักษาดนอมแล้วทำขึ้นมาให้เป็นอาหารเห็นใหม่ อาหารคือเราเอาไว้ดื่มกิน

สิ่งที่จิตสงบเข้ามานี่ พอจิตสงบออกจากรู กาย เวทนา จิต ธรรม รู้เห็นด้วยธรรม ไม่ใช่รู้เห็นด้วยกิเลส ถ้ารู้เห็นด้วยกิเลสคือสัญญา คือความต้องการ คือสิ่งที่อยากเห็น อยากรู้ อยากแก้ไขอยากพ้นจากกิเลส ความอยากนี้เป็นตัณหาซ้อนตัณหา ตัณหาความทะยานอยาก สิ่งที่ไม่มีไม่เป็นอยากมีอยากเป็น สิ่งที่มีมันมีมันเป็นโดยธรรม เรายังไม่รู้เราก็ก้าว ก้าวเห็นผี ก้าวเห็นเปรต สิ่งนี้เราก็ผลักไสเห็นใหม่ ตัณหา วิกวตัณหา สิ่งที่ตัณหาความทะยานอยาก มันเป็นหมดเห็นใหม่ เนี่ยสมมุติมันทำลายตัวมันเอง สมมุติมันทำลายตัวมันเองตลอด

แต่ถ้าจริงตามสมมุติเราฝึกขึ้นมา นี่ฝึกขึ้นมาคือรับรู้เห็นใหม่ เนี่ยเราฝึกเห็นใหม่ มันเป็นมรรค มรรค กรรม วิบาก สิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว มันฝึกขึ้นมาแล้วมันมีผลต่างผลต่างจากที่เราดูเราเห็นแล้วนี่ มันชำระกิเลสไม่ได้ ออกมาแล้วหัวใจเรามันจะชุ่มไป

ด้วยกิเลสตลอด แต่ถ้าจิตมันสงบนะแล้วไปเห็นกาย แล้วได้ใช้ปัญญา ได้ใช้ปัญญามัน แยกแยะ แยกแยะนะ มันจะไปถอนสักกายทิฏฐิ สักกายทิฏฐิ สักกายะคือกาย ทิฏฐิในเรื่องของกาย เนี่ยในจิตได้สำนึก เราศึกษาธรรมมาเห็นใหม่ กายนี้ไม่ใช่เรา กายกับจิต ต้องแยกจากกัน ต้องตายเป็นธรรมดาเห็นใหม่ นี่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้

เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้เห็นใหม่ แล้วธรรมะนี้มันเป็นวิถนธรรมของเรา วิถนธรรมของชาวพุทธ นี่ชาวพุทธเรามีวิถนธรรมคือสิ่งวิถนธรรมคือตกผลึกในใจของทุกๆ คน พอทุกๆ คน นี่คือสมมุติที่ทำลายตัวเอง เพราะมันเข้าใจว่าเข้าใจ เข้าใจว่ารู้ แต่ไม่เข้าใจตามความเป็นจริง ถ้ามันเกิดสังขธรรมเกิดจากการเห็น เกิดจากความจริง มันก็เป็นสมมุติใหม่ มันเป็นสมมุติอยู่ เป็นสมมุติอยู่ เป็นสมมุตินี้ใช้ปัญญาใคร่ครวญเห็นกายพิจารณาหายไป มันปล่อย มันปล่อย ปล่อยขนาดไหนนะพอมันปล่อยกาย มันปล่อยเรียกว่าในขบวนการของการปฏิบัติ ในขบวนการของผู้ที่เคยผ่านการกระทำ การปล่อยบางครั้งบางคราวนี้ เขาเรียกว่า ตทังคปหาน

การตทังคปหานนะ คูสิ คุณักกีฬา กว่าจะเป็นนักกีฬาที่มีเข่ามีปัญหา มีเทคนิคการแข่งขัน ที่เขาเป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียง เขาจะต้องผ่านการฝึกซ้อมมามากมายขนาดไหน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ในการประพฤติปฏิบัติของจิตนี้ ถ้าจิตมันวิวัฒนาการของมัน ปฏิบัติกว่าที่มันจะพ้นจากกิเลส กว่าที่มันจะพ้นจากสมมุติเป็นขั้นตอนไปนะ จากสมมุตินี้จากสมมุติบัญญัติ ถ้าเป็นความจริงแล้วมันพ้นจากสมมุติบัญญัติ ถ้าเป็นโศดาบันมันจะเป็นสังขธรรม กุปปธรรม อกุปปธรรม

ถ้ากุปปธรรม สภาวธรรม สัพเพ ธมมา อนตตา สภาวะที่เป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา มันยังเป็นสมมุติอยู่ แต่สมมุตินี้มีการกระทำ มันจริงตามสมมุติแล้ว จริงตามสมมุติคือเราทำได้จริง เรามีสมาธิจริงๆ เรามีปัญญาจริงๆ ไม่ใช่สมาธิไม่ใช่ปัญญาจากตำรา ไม่ใช่สมาธิไม่ใช่ปัญญา จากที่เราได้จดจำ ได้เกิดกับเราที่มันเป็นสมมุติที่ทำลายตัวมันเองอยู่ ยังไม่เป็นสมมุติที่เป็นตามความเป็นจริง สมมุติที่ทำลายตัวเองอยู่ คือการจำ คือการค้นคว้าโดยไม่มีหลักเกณฑ์

มีหลักเกณฑ์คือมีสมาธิ มีสมาธิ มันมีความตกผลึก คุณสมมุติที่ทำลายตัวเองใน วัฏฏะเห็นใหม่ คนทำดี ทำชั่ว นี่ทำดีทำชั่ว นี่ผลของการทำดีทำชั่วมันอยู่ที่ใคร มัน กลับไปอยู่ที่จิตดวงนั้น จิตดวงนั้นถ้าทำดีไว้ จิตดวงนั้นจะไปเกิดในสถานที่ดี จิตดวง นั้นทำความชั่วไว้ตกอเวจีเห็นใหม่ ทำดีทำชั่ว สมมุติที่ทำลายตัวเอง มันก็ไปตกผลึกอยู่ที่ จิต เป็นพันธุกรรมทางจิต

แต่ในการประพฤติปฏิบัติเนี่ย เอาพันธุกรรม เอาจิตนั้นออกมากระทำ เอาจิตนั้น เอาสิ่งที่เป็นกิเลสนั้น ออกมาขยำ ออกมาทำลาย ออกมาทำความสะอาด ออกมาทำจริงๆ เพราะจิตมันจับต้องมันสมมุติ สมมุติจริงๆ จับต้องจริงๆ การกระทำจริงๆ พอมันปล่อยวาง ตทั้งหมดออกมามันจะมีความว่าง มันจะมีความสะอาดขึ้นมา ของที่สกปรกได้ ชำระล้างแล้ว ทำความสะอาดขึ้นมา มันจะมีความสะอาดขึ้นมาใหม่

จิตของคนที่ประพฤติปฏิบัตินี้ นี่โอปนยิโก เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายมาดูความรู้สึกนี้ ทำไมมันปล่อยวาง ทำไมมันมีความว่าง ทำไม มันมีผลของความรู้สึก นี่ไง เนี่ยสันทิฎฐิโก ปังจัดตั้ง ต้องมีใครบอก ใครมันจะบอก ละ เนี่ยจิตมันบอก จิตที่มันบอก มันเป็นความจริง มันบอกมันฟ้อง มันทำทุกอย่าง แต่ มันเป็นตัวทั้งหมด มันปล่อยวางขนาดไหนนี่ สิ่งนี้มันจะพิสูจน์ว่า สมมุติที่ทำลาย ตัวเอง กับสมมุติที่ความเป็นจริงเนี่ย จริงตามสมมุติเนี่ย คำว่าสมมุติๆ แต่ทำจริงๆ รู้ จริงๆ เนี่ยมันปล่อยวางได้จริงๆ เนี่ยมันเป็นอย่างไร

แล้วถ้าพูดถึงอำนาจวาสนาไม่ถึง เราคิดของเรา เราเข้าใจของเรา มันคิดว่าได้ผล ไง เพราะการเทศนาว่าการ หลวงปู่มั่นนะ ท่านเทศนาว่าการ ท่านจะเทศน์แต่เหตุท่าน ไม่เทศน์เรื่องผล เพราะเทศน์เรื่องผลแล้ว ทุกคนจะจำผลนั้นแล้วไปหลอกตัวเอง ไป สร้างภาพตัวเอง หลวงปู่มั่นท่านจะเทศน์ แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ออกมา ถึง ขณะจิตที่มันจะเป็นไปท่านจะข้าม คือไม่ให้เราไปสร้างภาพ

ทีนี้เราฟังเทศน์ครูบาอาจารย์กันมามาก พอครูบาอาจารย์บอกว่า เนี่ยขณะจิตที่ ขาด คือขาดหนึ่งเดียว พอมันเป็นทั้งหมดหนึ่งนะ มันปล่อย มันปล่อยเนี่ยการว่าทั้งหมด หนึ่งมันยังไม่ใช่สมมุติเจตพหุหน คำว่าครั้งเดียวก็ต้องสมมุติเจตพหุหน ขนาดที่สมมุติเจต

ปหานพิจารณากายช้า พอมันปล่อยขนาดไหน เนี่ยว่างสบายขนาดไหนเห็นไหม มันก็
ช้าคราว กิเลสมันยังมีอยู่

ทฤษฎีความเห็นที่ลึกซึ้งที่มันฝังมากับจิต มันยังไม่ได้ถอดถอน เพียงแต่มันโยก
คลอน พอมันโยกคลอนนี้ กิเลสนี้มันร้ายกาจนะ มันโยกคลอนเสร็จแล้ว นี่พอมันรู้ว่า
โยกคลอน มีกรรมะ มีสังกรรม ที่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจากใจดวงนี้ ที่มากระเทือนกิเลส
กระเทือนความรู้สึกเรานี้ กระเทือนมาร กระเทือนพญามาร นี่มันลูกหลานของมาร มัน
ก็หลบหลีกหลบเลี่ยง

พอเราเข้าใจเพราะเราฟังเทศน์ เราบอกว่านี่สมมุติเจตปหานก็ต้องหนเดียว การ
ชำระขณะจิตก็ต้องเป็นหนเดียว พอหนเดียวปั๊บนี้มันก็ยึดคำว่าหนเดียว พอหนเดียวนะ
พิจารณาช้ามันยังไม่ขาดใจใหม่ ก็ว่าเป็นโศคาบัน พิจารณาครั้งที่ ๒ ตังคปหาน
ปล่อยครั้งที่ ๒ ก็เป็นสกิทา ครั้งที่ ๓ ก็เป็นอนาคา ครั้งที่ ๔ ก็ว่าสิ้นกิเลส มันไม่เป็น
ความจริงเลยแม้แต่อันเดียว ถ้ามันเป็นความจริงนะ ขบวนการของจิตที่ประพฤติปฏิบัติ
ตั้งแต่โศคาบัน สกิทา อนาคา มันเป็นสมมุตินะ สมมุติของโศคาบัน

จิตนี้เป็นโศคาบัน อรูปธรรมของโศคาบัน แต่มันมีสมมุติคือสมมุติที่ละเอียด
ขึ้นไปของสกิทา อนาคา อยู่ในหัวใจ มันเป็นสมมุติของสกิทา มันเป็นสมมุติของ
อนาคา พระอนาคายังมีส่วนสมมุติอันละเอียด สมมุติคือกิเลส เป็นพระอนาคาเนี่ย มัน
ต้องละสังโยชน์ มีสังกรรม มีอรูปธรรมในหัวใจมหาศาลเลย แต่ก็ยังมีสมมุติอัน
ละเอียดอยู่ซ่อนมาอยู่ในหัวใจ ถ้าไม่มีสมมุติอันละเอียด ทำไมจะเข้าไม่ถึงที่สุดแห่ง
ทุกข์ ถ้ามันพ้นจากที่สุดแห่งทุกข์นั่นคือวิมุตติ ถ้าจะถึงวิมุตติได้มันต้องพ้นจากสมมุติ
เป็นขั้นตอนขึ้นไป

ทีนี้ผู้ที่ไม่มียุทธมีเกณฑ์เห็นใหม่ พอบอกว่าจิตมันปล่อยมันว่างนี้เป็นสกิทา
เป็นอนาคาว่าไปเรื่อยเพราะบอกขณะจิตนี้หนเดียว หนเดียวก็เป็นหนเดียวสร้าง หน
เดียวปั๊บ มันเป็นตังคปหาน มันปล่อย แล้วพอปล่อยแล้ว เนี่ย นี่ใจมันเลยเป็นสมมุติที่
ทำลายตัวเอง ในการประพฤติปฏิบัติ มันเลยทำลายโอกาสของตัวเองเพราะเราไปติด ติด
ถึงเพราะความปล่อยของใจเป็นบางครั้งบางคราว ติดที่เราไปรู้ไปเห็นสิ่งเป็น
สภาวะธรรม สภาวะไม่ใช่กรรมนะ

ตัวธรรมไม่ใช่สภาวะ ตัวธรรมเป็นตัวธรรมจริงๆ โสคาบัน สกิทา ไม่ใช่สภาวะ มันเป็นธรรม เป็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมที่ไม่แปรสภาพ ไม่เปลี่ยนแปลงอีกแล้ว แต่วิวัฒนาการเพราะยังมีสมมุติอันละเอียด สมมุติละเอียดมันจะวิวัฒนาการของมัน มันจะชำระล้างของมัน ทำลายของมันขึ้นไป เป็นขั้นเป็นตอนของมันขึ้นไป ถ้าเป็นขั้นเป็นตอน เนี่ยวาสนาเห็นใหม่

แม้แต่เริ่มต้น เพราะเริ่มต้นคำว่าหนเดียว สมุจเฉตพหวนี่หนเดียว แต่หนเดียว มันต้องรู้จริงตามหนเดียว เพราะสมุจเฉตพหวน พิจารณากายซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะมีอาการของมันแต่ละรอบ แต่ละความเป็นไป เนี่ยมันจะปล่อยแตกต่างกัน ความปล่อยแตกต่างกัน คุณดูเราทานอาหารสิ เนี่ยทำอาหารทุกวันเลย แล้วก็กินทุกวันเลย แล้วก็ต้องกินไปเรื่อยๆ กินอยู่อย่างนั้น เพราะอะไร เพราะอาหารคือการดำรงชีวิตใช้ใหม่ ชีวิตนี้ขาดอาหารไม่ได้ อาหารนี้ดำรงให้ชีวิตเราสืบต่อไป

การวิปัสสนาก็เหมือนกัน มันจะปล่อยวางขนาดไหน เราทำเราซ้ำ อย่าไปคิดว่ามันจะเป็นขณะจิตที่เป็นหนเดียว ขณะจิตที่เป็นหนเดียวนะ วิปัสสนาไปทำบ่อยครั้งเข้า เนี่ย ถึงที่สุดมันขาดนะ จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์นะ ถ้าไปพิจารณาเห็นใหม่ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย ชันธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันธ ๕ ชันธ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชันธ ๕ มันปล่อยพับ! ขาดเลย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย กายกับจิตมันแยกออกเป็นคนละทวีปเลย คำว่า ทวีป คุณดูเราเดินเรือนะ เดินเรือจากทวีปหนึ่งไปอีกทวีปหนึ่ง เราใช้เวลาที่วัน แล้วเวลาจิตมันแยกออกเห็นใหม่ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์เนี่ย มันแยกออกจากกัน แยกออกเลยแล้วจิตรวมลง จิตรวมลงเป็นหนึ่งเดียว มันปล่อยหมด สุขมาก สุขเพราะอะไร สุขเพราะเรานอนแช่นอนจมกับกิเลสமாகิภพที่ชาติ เรานอนจมอยู่กับมัน เราไม่เคยเห็นสิ่งนี้เลย

แต่พอมันขาดนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ นี่มันปล่อยหมดเลย พอปล่อยหมดเลยนี้ อ้อ! มันเป็นสิ่งที่ไม่มีในวัฏฏะนี้ จิตดวงนี้มันเวียนตาย เวียนเกิด มาในวัฏฏะ แล้วมันไม่เคยพบสิ่งนี้ พอพบสิ่งนี้มันจะมีความมหัศจรรย์ใน

หัวใจมหาศาลเลย เนี่ยสังโยชน์ขาดไปนะ สังโยชน์ขาดเลย มันปล่อยหมดเลยนี่หน
เดียว หนเดียวมันต้องเป็นความจริงของมัน เป็นหนเดียวเห็นใหม่

พอหนเดียวเสร็จแล้วนี่ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ พอมันรับรู้สิ่งต่างๆ นี่มันมีความสุข
ในใจ แล้วชวนขยายต่อไป มันก็เป็นสมมุติอันละเอียดคนะ สมมุติของโศดาบัน สมมุติ
ของสกิทา สมมุติของอนาคาหลากหลายแตกต่างกัน หลากหลาย จะไม่เหมือนกัน ถ้า
สมมุติเป็นสมมุติจริงๆ สมมุติที่มันเข้าใจแล้วนี่ มันจะเป็นอันเดียวกันเนี่ย

ทำไมพระโศดาบันกับพระสกิทามันมีวุฒิภาวะ มีความว่าง มีความรับรู้ต่างกัน
อย่างไร พระสกิทากับพระอนาคานี้ ความรู้สถานะของจิต ความรู้ของจิตที่มันปล่อย
สังโยชน์เข้าไปเนี่ย สิ่งที่มันเป็นความสกปรกของใจนี้ มันแตกต่างกันอย่างไร ถ้าไม่
แตกต่างกันทำไมต้องมีสกิทา ต้องมีอนาคา แล้วถ้าไม่แตกต่างกัน ทำไมต้องมีพระอนาคากับ
พระอรหันต์ พระอนาคากับพระอรหันต์นะแตกต่างกันอย่างไร แล้วชำระล้างปลดกิเลส
ออกจากใจ ทำอย่างไรมันถึงจะปลดกิเลสออกไปจากใจได้

มันไม่ใช่สูตรสำเร็จอย่างคำสอนที่เป็นสูตรสำเร็จ ที่สมมุติทำลายตัวเอง เอา
สมมุติมาสอนกัน แล้วบอกว่ารังเกียจสมมุติ ไม่ใช่เป็นสมมุตินะต้องเป็นธรรม ต้องเป็น
ธรรม ต้องเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ถึงจะฆ่ากิเลสได้ มันเป็นธรรม เป็นธรรมเห็นใหม่
คุณธรรมที่ว่า สติ สมาธิ ปัญญา เนี่ยสมาธิเป็นธรรมใหม่ ปัญญาเป็นธรรมใหม่แล้ว
ปัญญานี้เป็นความจริงกับเราใหม่ สัพเพ ธมมา อนตตา ปัญญาที่เกิดขึ้น คุณ คุณอย่างที่เรา
พิจารณากายแต่ละรอบนี้ รอบหนึ่งปัญญามันใคร่ครวญไปรอบหนึ่ง แล้วมันปล่อยรอบ
หนึ่งเป็นปัญญาใหม่ ถ้าเป็นปัญญา ทำไมมันเป็นตถังคปทานละ ทำไมไม่เป็นสมุจเฉท
ปทานละ ก็มันปัญญาอันเดียวกันนะ มันปัญญามันคนละปัญญา ปัญญาที่มันยังไม่รอบ
รู้เห็นใหม่

คุณขั้นของสมาธินี้ เราไปทำความสงบของใจนี้ จิตมันสงบเข้ามานี่สมาธินี้อึด
เต็ม กินข้าวอึดแล้วคืออึดนะ เรากินข้าวอึดนะเราคิดแบบคนโง่ กินข้าวอึดนะจะกิน
สองเท่าแล้วพุงนี้จะไม่ต้องกินอีกได้ไหม กิน ๒ เท่า ๓ เท่า กระเพาะเรามันรับได้
ขนาดไหน มันรับไม่ได้มากกว่านั้นหรอก มันก็รับได้แค่อึดเดียวนั้นแหละ แล้วพออึด
แล้วเนี่ย พอรุ่งขึ้นมันย่อยไปแล้ว กระเพาะไม่มีอาหาร มันก็ต้องการอาหารอีก มันจะให้

กินคนเดียวแล้วมันอึดตลอดไป มันเป็นไปได้หรือไม่หรือ เราก็ต้องกินแล้วกินวันนี้กินพรุ่งนี้ กินแต่ละวันไป กินปัจจุบันที่ต้องการอาหาร เราก็กินของเราอยู่ตลอดไป

ในการวิปัสสนาก็เหมือนกัน ในเมื่อเราวิปัสสนา แล้วมันจะปล่อยขนาดไหนนะ ปล่อยแล้วก็เรื่องของการปล่อย เราก็ต้องวิปัสสนาของเรา เพราะอาหาร อาหารคือสังขาร อาหาร คือ วิหารธรรมเนี่ยมีธรรมเป็นเครื่องอยู่ แล้วทำไมมีธรรมเป็นเครื่องอยู่ล่ะ สมาริก็เหมือนกัน เราหาของเราเราทำของเรา เราชวนขวยของเรา เรามั่นคงของเรา เรามีการกระทำของเรา อย่าไปเชื่อกิเลส แต่ว่าถ้ามันเป็นสมุจเฉทปหานมันเป็นหนเดียว หนเดียวจริงๆ แต่หนเดียวนี้นั้นต้องตอบใจได้ว่าขนาดอย่างไร

ขาดแล้วมันไม่ตีคืนนะ ขาดโดยสมุจเฉท ขาดชั่วคราวตักคปหานชั่วคราวมันยังมีส่วนเหลือ ส่วนเหลือมันต้องตีกลับมาแน่นอน แต่ขณะที่มันขาดเนี่ย มันไม่มีส่วนเหลือ ในขั้นของโศดาบันไม่มีส่วนเหลือเลย ขาดสะอาดบริสุทธิ์เลย เนี่ยเวลาประพฤติปฏิบัติในธรรมเห็นไหม เนี่ยพระโศดาบัน ใช้ปัญญาใช้สมาธิ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ พระสัทธาณี ๕๐ เปอร์เซ็นต์ พระอนาคา ๗๕ เปอร์เซ็นต์ พระอรหันต์ต้อง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

สติปัญญานี้อัตโนมัตติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย คำว่า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์นั้นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พูด เจ้าของศาสนาที่แยกแยะว่า วุฒิภาวะของโศดาบัน เทียบเคียงในมรรค ๔ ผล ๔ แล้วนี่ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ แต่ขณะที่ประพฤติปฏิบัติ นี่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ของขั้นปฏิบัติของเรานี้ คือ เราทำสมาธินี้เกือบเป็นเกือบตาย นี่มันจะเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ของเราแล้วมันมีไหม แต่ขณะที่เราทำนี่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์คือ เราทุ่มทั้งหมดเป็นเอกภาพ ทุกอย่างจะไม่มีส่วนเหลือ ไม่มีสิ่งใดๆ ที่จะมีส่วนเหลือ ต้องทำขบวนการเต็มที่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

แล้วถ้าพิจารณาไปถ้ามันขาดพัวะนี้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ขาดหมด ถ้าขาดแล้วนี่ขาดของพระโศดาบัน แล้วสัทธาณะ สัทธาทำอะไร ขณะที่มันขาดกิเลสมันรู้ตัวแล้ว มันหลบเลี่ยงทั้งนั้นนะมันหลบหมด พอหลบหมดนี้เราต้องทำความสงบของใจเข้ามา จิตสงบเห็นไหม ความสงบของพระโศดาบัน ความสงบของพระสัทธา พระสัทธาณีสงบอย่างไร แล้วจะออกรู้อย่างไร เนี่ยมันยังรู้ได้จับได้ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิเนี่ย มันจะเห็นขั้นอย่างหยาบ ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียด

แล้วในปฏิจกสมุพบาทเป็นขั้นใหม่ ยิ่งกว่าขั้นอีก มันเป็นปัจจยาการ คำว่า ขั้นนั้นคือการพิจารณาจิต การพิจารณาด้วยปัญญาวิมุตติ ถ้าเจโตวิมุตตินี้เห็นใหม่ พิจารณาภายในจิตสงบเข้ามาแล้ว น้อมไปหากาย พิจารณาภายในหากาย ถ้าจับได้ จับได้มันสะเทือนใจ ถ้าจับไม่ได้ ได้ยินแต่ข่าวว่าผู้นี้เป็นผู้ที่ถือโงง แต่จับขึ้นศาลไม่ได้ ฐุธรรม ในการสืบสวนรู้ แต่ในการสอบสวนไม่รู้จะไปสอบกับใคร เนี่ยจิตจับไม่ได้ การวิปัสสนาต้องรู้จริง รู้เพราะกิเลสมันอาศัยกายกับจิต

ถ้าเราพิจารณาจับขั้นนี้ได้ ขั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คือ ขบวนการของจิต ขบวนการของความคิดของจิต ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด แต่ขบวนการของความคิด ในเมื่อจิตมันมีกิเลส กิเลสมันก็อาศัยขบวนการของความคิดนี้แสดงออก ถ้าเราจับขบวนการของมัน จับขั้น ๕ ได้ นั่นคือเห็นกิเลส เห็นกิเลสเพราะอะไร กิเลสมันต้องการคิด ต้องการทำตามอำนาจ ตามความพอใจของมัน ธรรมะเข้าไปจับแล้วโต้แย้งความคิดการกระทำอย่างนั้น ว่าถูกหรือผิดแยกแยะทำอย่างนั้นเห็นใหม่ มันเห็นกิเลสตรงนี้ เห็นกิเลสตรงที่มันพอใจจะคิด พอใจจะทำ ไม่พอใจจะทำ คึ้นรนไม่ยอมให้ทำ นี่คือเห็นกิเลส

พิจารณาภายในเหมือนกัน พิจารณาภายใน กิเลสมันอยู่ที่จิตใจใหม่ อยู่ที่หัวใจใจใหม่ เวลามันผ่านขบวนการของมัน พอจิตมันไปเห็นกาย เห็นกายเห็นใหม่ กายอย่างหายาบ พิจารณาภายในเห็นใหม่ กายไม่ใช่เรา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เนี่ย พิจารณาภายในเข้าไป กายสู่สภาพเดิมของมัน กายกับจิตแยกออกโดยธรรมชาติของมัน จิตนี้ราบเป็นหน้ากลอง จิตนี้ปล่อยหมดเลย กามราคะ ปฏิฆะ นี้ว่างปล่อยขาดไปเลย นี่มันขาดอย่างไร กายกับจิตนี้มันขาดกันอย่างไร มันปล่อยว่างอย่างไร แล้วว่างขนาดไหน แล้วพอว่างเข้าไปนะ ถ้าวิภาวาระของผู้ที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ เนี่ยนิพพานๆ เพราะอะไร เพราะหนเดียวนี้ไง จิตขาดขาดหนเดียว ใจมันขาดหนเดียว แต่กว่ามันจะขาด มันต้องฝึกต้องซ้อม ต้องหมั่นกระทำ หมั่นใคร่ครวญอยู่ตลอดไป

นี่ใจครูบาอาจารย์ที่เป็นความจริง ที่ผ่านวิกฤต คือผ่านการกระทำมานี้ เขาจะไม่สอนสูตรตายตัว เป็นไปไม่ได้หรอก สูตรตายตัวไม่มี สูตรตายตัวมันก็อาหารกล่องไฉน มาม่า ฉีกของๆ แต่มาม่ามันมาจากไหน มาม่าถ้าไม่มีข้าวสาลีมันจะเป็นมาม่าใหม่ มาม่าเนี่ยไม่มีขบวนการของการทำมาม่า มันจะมีมาม่ามาได้ใหม่ แต่เรานึกของ

เลย ปฏิเสธขบวนการจะเป็นมามีหมดเลย ทำง่าย ๆ ทำง่าย ๆ นึกของ ๆ มันเป็นไปได้
ไม่ได้หรอก นี่ไงสมมุติทำลายตัวเอง ทำลายเพราะอะไร เพราะมามีนี้เป็นธุรกิจ
นะ อาหารสำเร็จรูป เขาทำมาขายเพื่อประโยชน์ของเขา มันเป็นเรื่องโลก ๆ นะ

แต่เรื่องความจริงมันเป็นอย่างนั้นได้ไหม มันเป็นอย่างนั้นไม่ได้ ความจริงนะสิ่ง
ที่เป็นความจริง นั้นขบวนการการผลิตของเขานะเราเห็นไหม เราเห็นแต่เราเอาเงินไปซื้อ
มาแล้วจะมานึกกิน นึกกิน นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราปฏิบัติกัน เราก็มองขบวนการต้องเป็น
อย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น แต่ขบวนการว่ามันจะเป็นอาหารให้เรามานึกนี้มันมา
อย่างไร อย่างนี้ต่างหากมันถึงชำระกิเลสได้ ถ้าชำระกิเลสได้เห็นไหม

นี่การกระทำของมัน นี่กายกับจิตมันแยก แยกอย่างไร พอแยกเสร็จแล้วเห็น
ไหม ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเข้าไปนะ จิตมันจะละเอียดเข้าไปจากสติปัญญา ถ้าจิต
ละเอียดเข้าไปลึกซึ้งเข้าไป ถ้าขบวนการของ สติ สมาธิ ปัญญา เรามีสมาธิเรามี
หลักเกณฑ์ขึ้นไป อย่างนี้มันจะเป็นมหาสติ คำว่ามหาสตินะ เพราะจิตมันละเอียดเข้า
ไปแล้ว พระสัทธาคามิ สมมุติของสัทธา สมมุติของปुरुชนี่เราว่าเป็นสมมุติๆ เรายัง
ตีความผิดตีความถูก

เราเอาสมมุติ เอารธรรมขององค์พระพุทธเจ้าที่เป็นสมมุตินี้แหละ ธรรมของ
พระพุทธเจ้านี้เป็นสมมุติบัญญัติ สมมุติคือสิ่งที่เป็นกิริยา สิ่งที่วิธีการขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเขียนไว้ในพระไตรปิฎก นั่นเป็นสมมุติ ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธพจน์นี้สมมุติหมดเลย เป็นสมมุติแล้วเราก็ก็นึกเอาสมมุตินี้มาตีความ
กัน ตีความกันเถียงกันเห็นไหม จิตที่มันตีความขึ้นมา สิ่งที่เป็นสมมุตินะ สมมุติของ
พระอนาคา อะไรมันเป็นสมมุติ

ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่ จากสติมหาสติมันเป็นอย่างไร สิ่งที่เป็นสติมหาสติ สติ
มหาสติเนี่ยถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ แล้วเรามีอำนาจาสนา ย้อนกลับไป มันจับได้
นะ นี้อสุภะเกิดที่นี้ อสุภะ กามราคะ ถ้าอสุภะ กามราคะเกิดที่นี้เห็นไหม เวลา
พิจารณาเห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนให้เที่ยวป่าช้า พระพุทธเจ้าขอให้ไปชำระกิเลส เรา
ก็พิมพ์รูปกัน พิมพ์อสุภะมาถือไว้ประจำตัวเรา มีอสุภะประจำร่างกายเลย แต่จิตเราไม่

เคยเห็นอสุภะเลย จิตเราไม่รู้จักรว่า อสุภะกับที่พิจารณากายมันต่างกันอย่างไร ไม่เข้าใจ
หรือ

แต่พอมันเห็น พอจิตมันสงบเข้าไปนี้ จากสติมหาสติ เพราะเป็นมหาสติ จิต
ไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ นะ มันตัดขาดไปช่วงหนึ่ง มันก็หุดสั้น
เข้าไป ตัดขาดอีกช่วงหนึ่งก็หุดสั้นเข้าไป สกิทาตัดขาดไป ๒ ช่วง ตัดขาดไป ๒ ช่วง
เนี่ยสิ่งที่ความคิด เมื่อก่อนที่ว่าความคิดนี้เร็วมาก ความคิดนี้ อู๊ย มันละเอียดมาก นั่นนะ
ทำไปมันยังไม่เจอสิ่งที่ละเอียดกว่านั้นไง เพราะสิ่งที่ละเอียดกว่านั้น จิตที่มันละเอียด
กว่านั้น จิตที่พิจารณากายได้ระดับนั้น มันต้องเป็นมหาสติ มหาปัญญา คำว่าสติปัญญา
ตามความเร็วของจิตอย่างนี้ไม่ทัน สติปัญญาจะจับเรื่องของอสุภะไม่ได้

มันจะเป็นมหาสติ มันจะเป็นมหาปัญญา ถ้ามหาสติปัญญานี้เข้าไปจับ ถ้าจิตมัน
ย้อนกลับนะเห็นใหม่เพราะอะไร เพราะมันเป็นสมมุติของพระสกิทาคา พระสกิทาคามี
นี้มีพื้นฐานของจิตที่เป็นอนุปปชธรรม ที่ว่าง กายกับจิตแยกโดยธรรมชาติอยู่แล้วเป็น
พื้นฐาน แล้วพอทำความเข้าใจเข้าไปเห็นใหม่ คุณิ ความสงบของพระอนาคา พระอนาคา
ต้องกำหนดพุทโธ พระอนาคาต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้าไป เพื่อให้จิตได้ละเอียดเข้า
ไป

เพราะมันมีสมมุติของสกิทา ที่มันคอยทำความเข้าใจ ทำความปรารถนาความ
ต้องการ ให้จิตมันเป็นสมมุติที่ทำลายตัวเอง สมมุติที่ทำลายโอกาส สมมุติที่ให้หลง
ไป สมมุติที่ทำให้ผิดๆ นี่ไง แต่ถ้าเราทำความเข้าใจเข้าไป สมมุตินี้จะเป็นความ
จริง เป็นความจริงของอนาคามรรค ถ้าเป็นความจริงของอนาคามรรคนี้ อนาคามรรคมัน
จับ จับอะไร จับกายจับจิต เพราะกายกับจิตนี้ มันเป็นกิเลสมันเป็นอวิชชาอยู่ภายใน
มันผ่านมาขึ้นตอนออกมา มันแสดงตัวออกมาเป็นกามราคะ มันผ่านไปเป็น โธมะ มัน
ผ่านว่าจิตดวงนี้จะต้องเวียนตายเวียนเกิด เพราะมันได้เสพกามฉันท์ เสพความพอใจ
เพราะเกิดในเทวดานี้ เห็นใหม่ กามภพ

ถ้าทำลายกามราคะ ถ้ามันถึงที่สุดแล้ว สมมุติส่วนเหลือของพระอนาคา มันจะ
ไปเกิดบนพรหมมันจะไม่เสพกาม มันพรหมจรรย์ แต่ขณะที่มันจะเสพกาม กามราคะนี้
สิ่งที่มันจะเสพ มันเสพเพราะอะไร เพราะมันเป็นกามฉันทะ เพราะมันเป็นกาม เป็น

โอชะระหว่างกายกับใจ ระหว่างความคิดกับจิต มันกระทบกระเทือนกัน มันมีความพอใจของมัน มันถึงมีปฏิชะ มันมีกามราคะ สิ่งที่จะแก้มันเห็นใหม่ มันต้องเป็นอสุภะ อสุภะอะไร อสุภะเพราะจิตมันสงบขึ้นมา มันเห็นอสุภะเพราะเห็นกาย เห็นกายโดยสังขาร เห็นกายนี้เป็นสังขาร

ปัญญา มหาสติ มหาปัญญา เป็นสมมุติใหม่ เป็นสมมุติ จริงตามสมมุติ จริงตามมรรคญาณ มรรคญาณ มรรคะ มรรค สีล สมาธิ ปัญญาที่ได้สร้างสม ได้การกระทำที่ได้เกิดวิวัฒนาการของจิต ที่มันพัฒนาการของมัน พัฒนาขึ้นมาจนเป็นสมมุติของพระสัทธา จนเป็นมรรคญาณ เป็นมรรคของพระอนาคา แล้วมันวิวัฒนาการของมัน จับมันได้วิปัสสนาไป นี่มันวิปัสสนาไปเห็นใหม่

คำว่าวิปัสสนาเห็นใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้น สีล สมาธิ ปัญญา มรรคญาณมันเกิด มหาสติมหาปัญญามันเกิด เกิดขึ้นมาเนี่ยมันวิวัฒนาการของมัน มันทำลาย มันทำลายอย่างไร วิวัฒนาการนี้ พอมันปล่อย มันเป็นอสุภะนี้ มันเกิดความธรรมสังเวช มันสังเวช มันสลด มันสังเวชตัวมันเองจะหดสั้นเข้ามา ปล่อย หดสั้นเข้ามา ปล่อย หดสั้นเข้ามาจนถึงตัวมันเอง แล้วมันทำลายตัวมันเองอย่างไร แล้วมันทำลายข้อมูลทั้งหมดในหัวใจทำลายหมดเลย ทำลายเสร็จมันขาดครัน โลกธาตุนี้ไหว

มันปล่อยอย่างไร พอมันปล่อยอย่างไรนี้ สิ่งของมันปล่อยแล้วมันมีส่วนเหลือ มันมีส่วนเหลือ ส่วนเหลือคือข้อมูลที่มันปล่อยแล้วนี้ มันปล่อยส่วนจากเปลือก แล้วตัวมันเองนี่มันวิวัฒนาการ มันจับตัวมันเองฝึกซ้อมๆ เห็นใหม่พระอนาคา ๕ ชั้นใจ พระอนาคาที่หยาบ พระอนาคาที่ละเอียด นี่ตั้งแต่สุทธาวาสขึ้นไป ๕ ชั้นนี้พระอนาคานี้ วิวัฒนาการของพระอนาคาทำอย่างไร นี่มันเปลี่ยนแปลงอย่างไรเห็นใหม่ เป็นสมมุติใหม่ เป็นสมมุติทั้งนั้นนะ เพราะมันยังไม่ถึงวิมุตติ มันมีส่วนสมมุติอย่างละเอียด สมมุติของพระอนาคา พระอนาคาคิดในพระอนาคา พระอนาคาวิวัฒนาการ การปล่อยแล้ว คิดว่าสิ่งนี้ทำลายจิตสงบแล้ว คิดว่าสิ้นสุดขบวนการของมันเห็นใหม่

ขบวนการจิต จิตเดิมแท้ที่ส่องใส มันส่องใสของมันนะ นี่จับต้องของมันมุกตวนเวียนเข้าไปนะ เนี่ยสมมุติของพระอนาคาใจ พอสมมุติของพระอนาคา สมมุติของ

พระอนาคานี้วิวัฒนาการจิตเป็นอัตโนมัตติ ทุกอย่างเป็นอัตโนมัตติ เป็นมรรคญาณ ขมวด
ขึ้นไปเลย นี้อรหัตตมรรคจับเข้าไปถึงจิตเดิมแท้ที่ส่องใส ความส่องใส

จิตเดิมแท้ จิตแท้จิตหนึ่งนี้จับมันให้ได้ พอจับได้มันวิวัฒนาการ มรรคญาณ
มันไม่ใช่สติ ไม่ใช่มหาสติมหาปัญญา มหาสติมหาปัญญานี้มันเป็นสมมุติ สิ่งที่เขาเรียกว่า
เป็นอรหัตตมรรค อรหัตตผลก็เป็นสมมุติ ถ้าคำว่าสมมุติเพราะมันยังสื่อความหมาย
ระหว่าง นี้พระอรหันต์กับพระอรหันต์ ชมมุสากัจฉา เอตมมุงคลมุตตมัม พระอรหันต์ที่
เขาถามกัน พระอรหันต์ที่เขาคุยกัน ถ้าพระอรหันต์ที่ยังไม่มีขบวนการอย่างนี้ เป็นพระ
อรหันต์ไม่ได้ ไม่ใช่พระอรหันต์

พระอรหันต์ ขบวนการของพระอรหันต์ที่มันจะสิ้นสุดขบวนการของมัน นี่ใจที่ว่า
สมมุติ จริงตามสมมุติ มันจริง มันเป็นของมันจริงๆ มันเป็นหนึ่งในเดียว สิ่งหนึ่งเดียวที่
จริงที่มันวิวัฒนาการของมัน มันทำลายกัน จิตเป็นมรรค อรหัตตมรรค สัมปยุตเข้าไป
วิปยุตคลายออก อรหัตตมรรค อรหัตตผล สิ้นสุดขบวนการของมัน นิพพาน ๑ “เอ
โก ชัมโม” หนึ่งไม่มีสอง โลกนี้ไม่ใช่ของคู่ พุคไม่ได้อัปาก็ผิดหมด ธรรมชาตินี้
ใจ อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจจิง สุตติ อาสวะสิ้นไปจิตวิมุตติพ้นออกไปไม่ใช่จิตไม่ใช่อะไร
ไม่ใช่สิ่งใดๆทั้งสิ้น

มันเป็นธรรมชาติที่อยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาอยู่
๔๕ ปีไป มันวิวัฒนาการของมันจนถึงที่สุดนะ มันจริง จริงตามสมมุติเป็นพื้นฐาน ถึง
ที่สุดแล้วเป็นวิมุตติ ถ้าวิมุตติแล้วนะพ้นออกไป ลูกขึ้นยืนแล้วเม้มปากแล้วนั่งลง การ
สื่อสารนี้มันเป็นสมมุติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สื่อสารนี้มัน
บอกถึงวิธีการ ธรรมะในพระไตรปิฎกทั้งหมด เป็นวิธีการค้นหาเข้าไปสู่ใจของผู้ที่
ประพฤติปฏิบัติ เป็นวิธีการ วิธีการไม่ใช่เป้าหมาย นิพพานในพระไตรปิฎกไม่มี
นิพพานอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก

ในพระไตรปิฎกนั้นเป็นวิธีการ เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้
เป็นธรรมและวินัย เป็นเครื่องบอกหมายชี้ทาง ถ้าถอดธรรมและวินัย แต่ไม่ได้ประพฤติ
ปฏิบัติ หรือทำไม่ได้จริง จะไม่เกิดขึ้นมา ไม่มีธรรมะไหลออกมาจากพระไตรปิฎก มี

แต่หัวใจของคนที่มีกิเลส ต่อสู้กับกิเลสของเรา แล้วใจของเราจะเป็นธรรมจริง จริ่งเป็น
วิมุตติ เห็นไหม นี่วิมุตติสุข สิ่งที่เป็นวิมุตติจะไม่ใช่สมมุติ เอวัง